

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

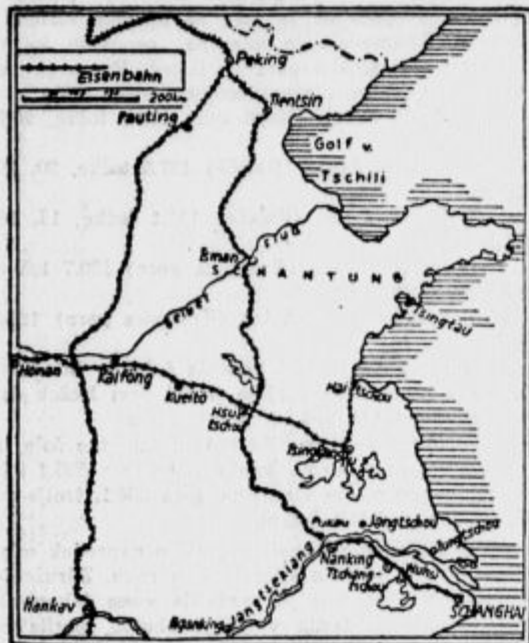
Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

Japonci oprezno ustanavljajo svoj imperij

Severna in južna armada se bližata „Cesarskemu prekopu“

Japonski pohod na kitajsko celino, ki se je začel 8. julija lanskega leta, je danes po devetih mesecih dosegel tale rezultat:

Japonska armada, ki ima svoj glavni stan od nekdanje azijske celine na tako znanem Kwantungu, ki danes spada k mandžurski državi, je prodirala skozi Džehol in Čahar proti jugozahodu na bivšo kitajsko prestolnico Peking, ki je bil že zdavnaj v območju japonske armade, ki je imela v Pekingu posadko že, odkar so Japonci Kitaju odtirali mongolski provinci Džehol in Čahar. Ko je začela japonska armada počasi prodirati iz Pekinga v treh kolonah na jug v smeri proti reki Hoangho (Rumeni reki), je druga armada, ki se je izkrcala daleč na jugu pred ustjem Jangeekjanga pod varstvom vojne brodovja v Šanghaju, zavzela, prodirajoč iz Šanghaja

v severozahodni smeri, glavno mesto sedanje kitajske vlade Nanking. Prve tri armade se zato imenujejo severna armada, ona pa, ki je zasedla Šanghaj in Nanking, to je okrožje Jangeekjanga, pa južna japonska armada.

Severna armada prodira počasi v osrednji Kitaj ter je v prvem zaletu zavzela vso veliko pekiško provinco z važnim pristaniškim mestom Tijenčinom, nato se pa v treh kolonah pomikala dalje proti Hoangho ali Rumeni reki, dočim skuša istočasno južna japonska armada prodirati severni armadi naproti, tako da bi se obe dve združili v porečju Rumenke reke nekako pri mestu Hajfengu. Doslej je zapadno krilo severne armade prodrlo nekako do sredine province Šansi ter je od Rumenke reke najbolj oddaljeno, dočim je srednja kolona že čisto blizu Hajfenga, vzhodna pa, ki prodira ob obali Tihega morja, je zasedla nekako polovico province Šantung s pristaniščem Cingtauom, ki je enkrat pripadal Nemčiji, ter je zadnje dni v ogorčenih bojih s Kitajci zavzela važno žel. križišče Šičov ter se nevarno bližata tako zvanemu Cesarskemu kanalu, ki veže reki Hoangho in Jangeekjang.

Južna armada pa še ni prodrla veliko preko Nankinga ter je danes pri mestu Pengpu blizu Cesarskega kanala, tako da se bosta obe japonski armadi najbrž že v kratkem združili. Šele potem bosta mogli obe armadi počasi prodirati preko Cesarskega kanala na jug proti Hankovu, ki leži nekako v sredi Kitaja v osrednji kitajski provinci Honan in je po zavzetju Nankinga sedež Čankajškove vlade.

Kakor vidimo, prodirajo japonske armade zelo počasi. Vzrok je prvič ta, da morajo Japonci skrbeti za varstvo ogromnega severnega zaledja svoje armade, ki sega od meje Mandžurije ali Mandžukoa tja do Rumenke reke, in se severne japonske armade zlasti izpostavljene napadom kitajskih gverilskih čet z zapada, kjer je mongolska provinca Sužijan. Drugi vzrok je pa ogorčen odpor kitajske armade, ki je zadnji čas močno okrepjen s pomočjo Sovjetske Rusije in angleških orožarj ter ima sedaj tudi dobro vodstvo. Kljub temu pritiska japonske armade ne more zadržati ter je prisiljena, da se počasi umika. Sedaj so se kitajske čete zakopale vzdolž Cesarskega kanala

ter bodo dale Japoncem veliko opravo. Ko se bo Japoncem posrečilo vreči Kitajce čez Cesarski kanal, bo nadaljnje prodiranje proti Hankovu v sredino Kitaja dosti lažje.

Medtem je japonska poslanska zbornica sprejela veliki mobilizacijski zakon, ki daje vladi največja pooblastila, ako bi se mogoče proglasila vojna ali vojni podobno stanje. Vlada sme po tem zakonu, ne da bi vprašala parlament, mobilizirati vse ljudske osebe in gospodarske sile za popolno osvojitve Kitaja. Kakor je povedal v parlamentu ministrski predsednik princ Konoje, si Japonska ne namerava prisvojiti severnega in srednjega Kitaja, ampak le pomagati, da se tam osnuje neodvisna kitajska vlada. Doslej te vlade še ni bilo mogoče sestaviti, pravijo pa, da bo sestavljena že te dni in bo imela svoj sedež v Šanghaju. »Neodvisni« severni Kitaj pa ima že svojo vlado, ki stoji v Pekingu. Tretja država oziroma vlada se bo ustanovila iz notranje Mongolije, kakor hitro bodo Japonci, ki imajo v svojih rokah že notranje mongolske province Džehol in Čahar, popolnoma zasedli tretjo in najbolj zapadno provinco notranje Mongolije, Sužijan. Tej provinci nameravajo postaviti na čelo znanega mongolskega prvaka princa Teha.

Blum se noče umakniti raje je umaknil svoj proračun

Pariz, 25. marca. b. Vsi ministri in državni tajniki so se sestali danes ob 10.30 na sejo, ki ji je predsedoval ministrski predsednik Leon Blum. Ministri so razpravljali o položaju, ki je nastal po večerajšnjem sklepu senata, da ne sprejme zakonodajnega načrta poslanske zbornice o izrednih finančnih pooblastilih vladi zaradi narodne obrambe. Seja je bila končana ob 11.45, na kar je bilo izdano uradno poročilo, da bo ministrski predsednik Leon Blum na popoldanski seji poslanske zbornice zahteval, da se sprejme ta finančni zakonski načrt tako, kot ga je sprejel senat. To se pravi, da mora zbornica sprejeti stališče senata, s čimer bo kredit za narodno obrambo za 5 milijard manjši, kakor ga je sprejela poslanska zbornica. Leon Blum bo v poslanski zbornici točno razložil vzroke, ki so vlado prisilili, da ta predlog sprejme. S tem pa je tudi vsaj začasno kriza odstranjena, ako seveda ne pride v poslanski zbornici do prehodnih protestov levece zaradi tega umika.

Nova litovska vlada

Kovno, 25. marca. AA. (Havas) V novi litovski vladi, ki jo sestavlja Mironas, so: ministrski predsednik Mironas; glavni poveljnik litovske vojske Arastikis; glavni ministrski minister in minister narodne obrambe; Lozoraitis; začasn timer; minister; notranji minister Leonas; pravosodni minister Masihuis; kmetijski minister; bivši ministrski predsednik Tubelis; minister narodne prosvete Tonkona; minister za promet Stanisavski. Opozicija ne bo dobila niti enega ministra. Novi ministri so člani nacionalistične stranke.

Slovaki odločno zahtevajo avtonomijo in priznanje svoje narodnosti

Praga, 25. marca. Dopisniki angleških listov poročajo v London, da je po odstopu predstavnika nemških krščanskih socialcev v vladi, Zajčka, nastal za českoslovaško vlado zelo težak položaj, ker ima zdaj Henleinova stranka, ki se ravna po smericah berlinske vlade, 55 poslancev in 26 senatorjev. Pričakovati pa je, da bo tudi nemška socialno-demokratska stranka, v kateri so nacionalna čustva prevladala nad internacionalizmom, zapustila vlado. V četrtek pa se je v Bratislavi zbrala slovaška avtonomistična stranka pod predsedstvom msgr. Hlinka. Na seji so sprejeli resolucijo, ki pravi, da bo stranka najodločneje nadaljevala borbo za popolno avtonomijo Slovencev in za pravično priznanje pitšburškega sporazuma, ki poleg češkega naroda pozna poseben slovaški narod, ki mora uživati enak političen in kulturni položaj ter enakopravnost s českim. Hlinkova stranka je sklenila, da bo z opozicijo in tudi s Henleinovo stranko sodelovala v vprašanju avtonomije vseh narodov v českoslovaški republiki.

Sklep Hlinkove slovaške ljudske stranke pomeni dejansko to, da bo odslej slovaška ljudska stranka skrbela za zbliznanje z manjšinskimi strankami na Slovaškem, to je z madžarsko manjšinsko stranko in s stranko Nemcev, ki žive po raznih nemških jezikovnih otokih na Slovaškem. Slovaška ljudska stranka bo prevzela v tem pogledu pobudo in bo manjšinskim strankam razložila, da je sodelovanje v borbi za avtonomijo potrebno tudi njim, kajti samo v avtonomiji Slovaki bodo tudi narodne manjšine dobile potrebno zaščito. Takoj po velikonočnih praznikih se bo na Slovaškem začela velika propaganda s celo vrsto zborovanj, ki se jih bodo udeležili tudi zastopniki manjšin, madžarskih in nemških, na Slovaškem. V ta namen bo ustanovljen nov skupni izvršni odbor, ki bo trajnega značaja. Slovaška ljudska stranka je odklonila povabilo českoslovaškega narodnega sveta, naj pošlje vanj svojega zastopnika.

V Pragi so k tem dogodkom objavili od »poučene strani« (to je od vladne) posebno razlago, ki pravi:

Slovaška ljudska stranka je na svojem sestanku v Bratislavi pod predsedstvom Andreja Hlinka razpravljala o predlogu poslanca Tisoa o razširjenju avtonomistične fronte na madžarsko, nemško in rusko manjšino. Vodstvo ljudske stranke je sklenilo prevzeti nase dolžnost, da to sodelovanje uresniči in je s tem namenom tudi že sestavilo stalni odbor. Prav tako je vodstvo pooblastilo poslanca Tisoa, da na prihodnji skupščinski seji poda izjavo v tem smislu. Praški politični krogi smatrajo ta sklep kot čisto taktično potezo, ki nima resnične politične vrednosti. Z ozirom na to, ker se številčno stanje opozicije ne menja, bo českoslovaška vlada še naprej vztrajala pri dosedanih manjšinskih politikah. Kar se tiče specialnih slovaških vprašanj, ima českoslovaška vlada, ki ji predse-

duje Slovak dr. Hodža, za seboj precejšnje število vodilnih osebnosti iz raznih strank, in bo zato češka vlada vprašanje slovaške manjšine gotovo najpovoljnejše rešila.

Nemški krščanski socialci so (kakor je večerajšnji »Slovenec« že poročal) sklenili, da izstopijo iz vlade. Sklenili so nadalje, da se stranka ne bo razšla, da ohrani svojo politično organizacijo, toda svojim poslancom in senatorjem je dala nalogo, da svoje posebne klube razpuste in se v parlamentu in v senatu vpišejo v klub Henleinovih poslancev in senatorjev.

S tem je Henleinova stranka dobila v parlamentu strnjeno moč 55 poslancev in 26 senatorjev in je postala najmočnejša stranka v državi. Od 71 nemških poslancev, ki sedijo v praškem parlamentu, jih ima Henlein za seboj že 55, 11 je socialdemokratov, 4 so komunisti, 1 pa je še v madžarskem klubu.

Se Hitlerjancev v CSR - Henlein - je imel nagovor na člane nemških agrarcev, ki so prvi pristopili k njemu, in je dejal, da odslej samo nemška nacionalna stranka predstavlja celokupno nemško manjšino v CSR. »Sedaj« — je izjavil Henlein — »je na vodilnih položajih českoslovaške države, da iz tega izhajajo posledice in dajo »sudetski deželi« popolno avtonomijo.«

Enake sklepe — da bodo zahtevali popolno avtonomijo — so storile tudi madžarska stranka in podkarpatski Rusi oziroma Ukrajinci, tako da imamo zdaj v CSR nekako skupno fronto neštetih narodov, kar postavlja republiko pred zelo težko nalogo.

Zahteve sudetskih Nemcev

Belgrad, 25. marca. b. »Völkischer Beobachter« poroča o velikem zborovanju sudetskih Nemcev v Karlovih Varih. Na tem zborovanju je narodni poslanec May postavil sledeče zahteve sudetskih Nemcev českoslovaški vladi:

1. Sudetski Nemci zahtevajo popolno enakopravnost;
2. svobodno, nacionalno, gospodarsko in kulturno delovanje v državi, torej samoupravo na podlagi zakonskega načrta, ki ga bo sudetska nemška stranka predložila parlamentu;
3. priznanje zaščite in jamstva za področje, na katerem živijo sudetski Nemci;
4. popraviti se morajo vse krivice, storjene sudetskim Nemcem od l. 1918 do danes bodisi na nacionalnem, gospodarskem ali pa kulturnem polju.

Dr. Maniu interniran

Bukarešta, 25. marca. TG. Bivši ministrski predsednik in voditelj kmečke stranke (ki je sedaj, kakor vse druge v Rumuniji, razpuščena) dr. Maniu je dobil od policije sporočilo, da mu bo določeno nekeje v Transilvaniji prisilno stalno bivališče. Na istem mestu bo moral prebivati tudi podvodja kmečke stranke Mihailake. V tem je nekoliko hudomušnosti, kajti predsednik in podpredsednik stranke dosedaj ni bila drug drugemu osebno naklonjena. V internaciji bosta mogla sedaj sosesčino drug drugega prenašati. Tik pred internacijo je dr. Maniu povedal svoje stališče glede najnovejših političnih sprememb v srednji Evropi. Dejal je med drugim:

»Rumunija bo morala vse svoje zveze okrepiti ter se še bolj kot do sedaj nasloniti na Francijo in Anglijo. A istočasno bo morala ustvariti najboljše odnose s svojimi sosedami. Vse, kar je bilo v prošlosti, bo treba izbrisati, na vse spore, ki jih je s sosedi do sedaj imela, hitro pozabiti. Anglija, Francija, Mala zveza, Balkanska zveza, Poljska, Sovjetska Rusija in Madžarska imajo vse enake interese kakor Rumunija. Vsi brez izjeme močno želijo, da ne bo mogla Nemčija uresničiti svojih teženj, da se raztegne še dalje proti vzhodu.

Zagrebska vremenska napoved: oblačno in toplo.

Dunajska vremenska napoved: močno oblačno, obilne padavine, zapadni in severni vetrovi, nič več tako toplo.

Chamberlain o ČSR

Dobesedni prevod njegovega večerajšnjega govora

Včerajšnji »Slovenec« je objavil v glavnih posnetkih zelo važno zunanje-politično izjavo angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina. Vsebina govora je bila točno podana. Danes smo dobili v roke uradno besedilo tega govora in ker je silno važno za pravilno presojo sedanjega položaja v Evropi, predvsem z ozirom na odnose med českoslovaško in Nemčijo, dotične odlomke Chamberlainovega govora še enkrat objavljamo v dobesednem prevodu.

Angleški ministrski predsednik je, govoreč o českoslovaški, dejal:

»Eno najvažnejših vprašanj, ki trenutno naše misli najbolj zaposluje, je vprašanje odnosov med vlado českoslovaške republike in nemško narodno manjšino v tej deželi. Mogoče je, da bi rešitev tega vprašanja, če bi ga bilo mogoče rešiti, mnogo doprinesla k obnovi občutka ravnotežja v predelu Evrope, ki je mnogo večji kakor neposredno prizadeto področje.«

»Vlada njegovega veličanstva je temu vprašanju posvetila posebno pozornost in skrbno proučevala vprašanje, če naj Anglija k svojim dosedanjim obveznostim, ki izvirajo iz Zveze narodov in iz lokarnske pogodbe, za udržitve miru v Evropi prevzame še nove, določene obveznosti v Evropi, predvsem z ozirom na českoslovaško. Pri tem bi rad opozoril parlament na to, da imamo obveznosti, ki bi nas prisilile, da sežemo po orožju za cilje, ki se ne tičejo neposredno naše lastne obrambe in obrambe dežele britanskega imperija. V prvi vrsti spada semkaj obramba Francije in Belgije proti neizvajanemu napadalku. To je v zvezi z našimi obveznostmi lokarnske pogodbe, ki je bila 19. majnika 1936 v Londonu znova okrepjena in potrjena. Semkaj spadajo tudi naše obveznosti do Portugalske, do Irske in Egipta. To so naše jasne in trdno določene obveznosti z ozirom na gotove dežele.«

»Toda izven naštetih primerov pa imamo še primer splošnega značaja, ki pa ni nič manj važnosti. Ta primer bi nastopil v okviru Zveze narodov in je bil od bivšega zunanjega ministra Edena jasno opisan s stavkom: Mimo vsega pa lahko enkrat postane nujno, da bomo morali seči po orožju, da prinesemo svojo pomoč žrtvi kakšnega napada, kadar bomo po lastni presoji smatrali za pravilno in po predpisih pakta Zveze narodov spoznali za potrebno, da to storimo. Takšen primer bi se lahko pripetil z ozirom na českoslovaško. Bivši zunanji minister (Eden) pa je še dostavil: Lahko postane potrebno. Ta izraz rabim namenoma, kajti v tem primeru za nas ne obstoja nobena avtomatična obveznost, da sežemo po vojaških sredstvih.«

»Tako naj tudi ostane, kajti od nobenega naroda ne moremo pričakovati, da vzame nase avtomatične obveznosti izven tistih ozemelj, ki imajo za njega življenjski pomen. Vlada njegovega veličanstva vztraja pri tej izjavi. Kajti spoznala je, da so v današnjih razmerah možnosti Zveze narodov, da svoje dolžnosti izpolni, postale elabotne. Toda tega naj nikar tako ne razlagajo, da angleška vlada v nobenem primeru ne bi hotela poseči vmeš, da ohrani mednarodni red, če bi nastopil položaj, ki bi ga angleška vlada smatrala za takšnega, da ji svetuje omenjeno posredovanje.«

»Sedaj nastaja vprašanje, če naj mi mimo vseh naših dosedanjih obveznosti damo Franciji izjavo,

da ji bomo takoj stavili na razpolago vso svojo vojaško moč, če bi bila Francija zaradi napada Nemčije na českoslovaško prisiljena, da izpolni svojo zavezniško dolžnost do českoslovaške. Druga možnost je ta: Ali naj takoj izjavimo, da smo pripravljene podvzeti vojaške korake, da preprečimo ožganje nedotakljivosti in neodvisnosti českoslovaške države in sploh vse druge narode povabiti, naj se nam pri takšni izjavi pridružijo.«

»V obeh naštetih možnostih je jasno, da bi bila odločitev, če se naj Anglija vmeša v vojno, angleški vladi odtegnjena in bi moralo angleško jamstvo takoj delovati. Toda s takšnim predlogom se angleška vlada ne more spoprijazniti v zvezi z ozemljem, v katerem angleški življenjski interesi niso toliko, kakor so v Franciji in v Belgiji. Kaj takšnega Zveza narodov od nas Angležev ne zahteva. Zato izjavljam, da Anglija pod nobenim pogojem ne more dati takšnega vnepre obveznega jamstva. Toda pristavljam bi rad, da bo zelo težko mogoče vojno, če in kadar bo izbruhnila, omejiti na dotično ozemlje, in da je tudi nemogoče vnepre napovedati, kako se bo razvila in katere vlade bodo potegnjene v njene vrtnice. Nevzdržljiv pritisk dejstev bo morda postal bušiti in težji, kakor vse vnepre dane izjave. V takšnem primeru je brzokone verjetno, da se bodo tudi druge države — razen onih, ki so neposredno v vojni — čutile prisiljene, da se v kratkem času v vojno vmešajo. To bi se zgodilo pri vseh državah kot sta Anglija in Francija, ki ju veče več kot tisočletno prijateljstvo, ki gojijo iste ideale demokratične svobode in sta enako odločeni, da jih branita.«

Pariz, 25. marca. c. Bivši angleški minister in voditelj desnega krila konservativne stranke Winston Churchill je odpotoval danes z letalom iz Londona v Pariz. V Parizu bo ostal štiri dni in bo imel več sestankov z vodilnimi francoskimi politikami.

Klin med Nemčijo in SSSR

Washington, 24. marca. TG. Poljski poslanik v Washingtonu grof Potocki je sprejel časnika ter jim razložil pomen sporazuma med Poljsko in Litvo. Poslanik je dejal, da želi Poljska med Nemčijo in sovjetsko Rusijo zgraditi blok nevtralnih držav, ki bi segal od Baltičkega do Črnega morja. Ta blok bi obsegal sledeče države: Poljsko, Litvo, Estonijo, Letonsko, Finsko in Romunijo. Poljska kot takšna ne bo dovolila nobeni tuji armadi, da bi prekoračila njeno ozemlje v primeru, da bi hotela priti na pomoč kakšni državi. Takšno zadržanje hoče poljska vlada doseči pri bloku nevtralnih držav, ki ga gradi med Sovjetijo in Nemčijo. Poljska vlada se bo torej v prihodnjih mesecih trudila, da sklene z baltičskimi državami in v Romunijo nove zvezne pogodbe, ki bi vsebovale omenjeno obveznost. Toda Poljska ne bo sklepala večstranskih pogodb, marveč samo dvostranske. Poljska vlada izjavlja, da si ne želi nobenih ozemeljskih osvajanj. Poljska je nasičena s tem, kar sedaj ima. Ni pa res, da bi bila Poljska obljubila Nemčiji, da ji odstopi

vse svoje pravice v Gdansk, če bi ji Nemčija pomagala zasedi Litvo. Takšne vesti so otroške in neumne.

Socialist Spaak o politiki Belgije

Bruselj, 24. marca. TG. Belgijski zunanji minister Spaak je imel v parlamentu zunanje-politični govor, v katerem je razložil, da ima Belgija jamstvo Nemčije, Francije in Anglije, da bodo spoštovali njene meje. Ta jamstva Belgiji zastopujejo in se ji ni treba vznemirjati. Ko je neki poslanec vprašal, če bi Belgija dovolila na primer francoskim četam, da bi prekoračile belgijsko ozemlje, kadar bi pohitele na pomoč českoslovaški, je marksistični zunanji minister Spaak odgovoril, da Belgija tega ne bo storila in da Belgije zvezna pogodba med Francijo in českoslovaško v ničemer ne briga.

Proračunska razprava v senatu

Belgrad, 25. marca m.

Današnja seja senata se je pričela ob 9. Po sprejetem zapisniku včerajšnje seje se je sporočilo, da pošilja odbor za prošnje in pritožbe senatu v odobritev svoje poročilo o podelitvi izredne državne podpore Obrenu Saviču. Za tem je bilo prečitanih več vlog, ki so jih poslala senatu razna društva iz Slovenije in v katerih se zavzemajo za koroške Slovence. Občina Brezje pa je naprosila senat, naj se čimprej izda nov invalidski zakon.

Dva nova fonda

Kot prva točka je bila na dnevnem redu razprava o proračunu za prometno ministrstvo. Resorni minister dr. Spaho je podal samo kratko poročilo, ker je obširnejši ekspozé že prej dal razdeliti med senatorje. V svojem današnjem poročilu je minister dr. Spaho samo poudarjal, da je dosegel pri finančnem ministru, da bo od vseh viškov dohodkov državnih železnic dal na razpolago državnim blagajni samo 100 milijonov din. Vse ostale zneske pa bo prometno ministrstvo obdržalo pri sebi za poseben fond za obnovo železnic. Na ta način se bo ustvarila podlaga za stalno popraviljanje in izboljšanje voznega parka. Nadalje je minister dr. Spaho izjavil, da ima v finančnem zakonu pooblastilo, da bo po vzoru pristaniškega fonda za razširjenje naših pomorskih pristanišč ustanovil fond za popraviljanje in graditev naših pristanišč na Donari in Savi. O proračunu za prometno ministrstvo je govoril samo senator Ugrin Joksimovič (JRZ). Zavzemal se je za zboljšanje železniškega omrežja v južni Srbiji, nakar je bil proračun za prometno ministrstvo sprejet.

Senat je potem začel pretresati proračun za trgovinsko ministrstvo. Poročilo o tem proračunu je podal resorni minister dr. Vrbanič. Preden je bil proračun za to ministrstvo sprejet, je zaprosil za besedo poročevalca večine finančnega odbora senator Smodej, ki je odgovarjal na sinočnje Puceljeve izjave pri razpravi proračuna za vojno ministrstvo.

Sprejet je bil proračun za trgovinsko ministrstvo, nato pa po vrsti po poročilih resornih ministrstev najprej proračun za gradbeno ministrstvo, potem pa proračun za ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje in proračun za ministrstvo za pošto, brozjav in telefon.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković je v svojem poročilu med drugim poudarjal številno socialno zakonodajo, ki jo je vlada izdala tekom zadnjih let. Poudarjal je tudi, da se je vlada na vso moč trudila, da bi izboljšala življenjsko stanje predvsem šibkejših slojev. Tudi na tem polju je vlada zabeležila velike uspehe in se je število nezaposlenih znižalo za 180.000 ljudi. Govoril je tudi o razširjenju pokojninskega zavarovanja privatnih uslužbencev na vso državo in izjavil, da je na sinočnji seji kraljevske vlade bila sprejeta uredba, po kateri se ustanovljajo širi ravnanstvi za pokojninsko zavarovanje, in sicer v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu. Na ta način je vprašanje zavarovanja privatnih nameštencev stavljeno v dnevni red. Končno je minister Cvetković še izjavil, da bo v kratkem predložil v odobritev tudi novi invalidski zakon, kakor hitro bo ta zakonski načrt sprejela vlada, da se potem predloži v odobritev narodnemu predstavništvu.

Senat je nato prišel razpravo o proračunu za kmetijsko ministrstvo. Razpravo je začel resorni minister Stanković z daljšim poročilom, v katerem je podal pregled o delovanju tega ministrstva. Minister je poudaril, da se bo aktivnost kmetijskega ministrstva že v kratkem še ojačila s sredstvi notranjega posojila, od katerega bo dobilo gotove kredite tudi kmetijsko ministrstvo.

Senator Schaubach o slovenskem zadružništvu

Prvi govornik pri razpravi o proračunu za kmetijsko ministrstvo je bil senator dr. Franc Schaubach (JRZ). Uvodoma je poudarjal, da je bila najlepša točka današnjega poročila kmetijskega ministra brez dvoma on del, v katerem je govoril o sanaciji našega zadružništva. S tem je rešen velik problem, katerega se je lotila naša država in naša vlada, ki dela po svojem programu in načrtu, problem, ki nam je grozil, da nas zaduši in ki je bil končno rešen v prid našemu zadružništvu. Govornik zelo občuduje, da si je v generalni debati senator Pucelj dovolil kritiko sanacijske akcije v dravski banovini glede likvidnosti zadružništva v Sloveniji. Govornik poudarja, da se ima to vprašanje smatrati za gospodarsko vprašanje, katerega naj se ne loti politik in od katerega naj politik drži primerno distanco. Mi smo tudi vse to vprašanje tretirali za gospodarskega stališča od začetka do kraja. Ravno naša akcija je bila usmerjena za vse zadružništvo brez razlike. Ko je splošna akcija centralne uprave bila uspešna, se je začela še specialna akcija banke uprave. Govornik za tem poudarja, da je pred letom dni na bankskem svetu v Ljubljani nastopil in pojasnil težki položaj našega zadružništva ter izrazil željo, da država in banovina pomoreta in doprinesejo svoj del k sanaciji odnosno likvidnosti zadružništva. To se je zgodilo. Senator dr. Schaubach je nato izjavil, da imamo v dravski banovini 1140 zadrug, od katerih je 712 včlanjenih v Zadružni zvezi, ostale pa so včlanjene v Zvezi slovenskih zadrug in manjše število še v drugih zvezah. Struktura teh zvez je različna. Članice,

ki so včlanjene pri Zadružni zvezi, dajejo kredite direktno kmetom, odvisni denar pa odvajajo svoji centrali Zadružni zvezi v Ljubljani. Struktura Zveze slovenskih zadrug je drugačna. Naložbe Zveze slovenskih zadrug ne izvirajo iz takega vira kakor naložbe Zadružne zveze. Tako kaže statistika, da so konec l. 1936 imele pri Zadružni zvezi 196 milijonov din naložbe članice, dočim je imela Zveza slovenskih zadrug v istem času samo 22 milijonov din takih naložb, kar je velika razlika. Cilj vladne in banovinske akcije je šel za tem, da se upostavi likvidnost zadrug. Ta cilj je sedaj dosežen z akcijo centralne vlade s tem, da je vlada dovolila lombardne kredite pri Poštni hranilnici za nastavitve dobrotmetij pri Privilegirani agrarni banki, kakor tudi državnih obveznic. Zveza slovenskih zadrug je s tem postala likvidna ter je imela Zveza samo malo vsoto naložb svojih članic in ni imela potrebe po posebnih akcijah. To je Zveza slovenskih zadrug priznala v svojem službenem glasilu in tudi »Jutro« je pred enim mesecem poročalo, da so zveze in njene članice likvidne. Zadružna zveza pa s tem še ni postala likvidna, in sicer zaradi tega, ker je imela 196 milijonov din članice naloženih pri Zadružni gospodarski banki in je bila ta banka zamrznjena. Obstojaški je nevarnost za te naložbe pri Zadružni gospodarski banki in pri državnih zavodih, kjer je imela banka tudi naložen denar. Rešiti ta denar in izvršiti likvidnost je bil cilj in namen posebne banovinske akcije. To se je doseglo. Za to akcijo se je potegovala samo Zadružna zveza, ni pa se potegovala in se ni udeležila nobenega koraka Zveza slovenskih zadrug. Ona je imela možnost, da se pridruži tej akciji in mi bi bili gotovo sodelovali in jo podprli, toda ona tega ni napravila.

Mi smo morali osredotočiti svojo akcijo tudi glede onih naložb, ki smo jih imeli pri banki. Ugotavljamo torej: 1. da je bila započeta akcija Zadružna zveza in ima samo ona zahtevo, da je bila njena prošnja ugodno rešena in da je postala likvidna; 2. da banovina ne trpi s tem nobene škode, kakor je bilo to tudi pristavljeno, ter zveza daje realno protivrednost, to je, da ta protivrednost ni fiktivna, pač pa realna, ker ima realno podlago. Ako pa Zveza slovenskih zadrug še hoče voditi akcijo v tem smislu, bomo mi gotovo sodelovali, dokler ne bo likvidnost podana. Govornik še enkrat poudarja, da banovina ni trpela nobene škode, če bo kaj prispevala, bo samo pri obrestni službi, drugo bo pa poravnano, sicer mi ne vemo točno kdaj, toda odplačevanje se je že začelo in je službeno glasilo dravske banovine že ugotovilo, da bo prvi delež pri banovini v kratkem odplačan. Ako bi pa banovina kaj prispevala za sanacijo Zadružne zveze, potem bi storila samo svojo dolžnost in s tem popravila škodo, ki so jo napravili in zagrešili prejšnji režimi. Zadružna zveza takrat ni dobivala takih podpor, kot jih je dobivala Zveza slovenskih zadrug.

Zato mislim, da ta stvar ni zaslužila take kritike, kot smo jo slišali s strani senatorja g. Jan. Pucelja, temveč bi bil moral on prav nasprotno to akcijo pohvaliti. Če je državna uprava izposlovala to, kar je on lani, če se ne motim, tukaj zahteval, ako sem prav poučen, potem bi bil moral letos izreči vladi zahvalo, da je to napravila za dosego likvidnosti našega zadružništva. G. Pucelj, vi ste v Ljubljani sami podali kritiko svojega govora, ko ste izjavili, da če bi dali vsaj nekaj, potem bi nas hvalili, ker pa nismo ničesar dali, nas boste kritizirali. Toda to ni pravilno in takšno nepravilno zadržanje v gospodarskih vprašanjih je dvorezen nož in ne vem, ali ne zarezate takšna kritika nazaj v lastno meso. Povedal vam bom samo eno zgodbo, zgodbo o dveh bankah v Ljubljani. To sta bili Slavenska in Jadranska banka. Prva je začela v javnosti borbo proti Jadranski banki, in kakšna je bila posledica? Propadli sta obe! Mislim, da ste me razumeli in da ste videli, kako enostransko poročanje o gospodarstvu škoduje. V gospodarskih vprašanjih je treba govoriti resno. Nazadnje se senator dr. Schaubach zahvaljuje kr. vladi za rešitev slovenskega zadružništva.

Nato je bil proračun kmetijskega ministrstva sprejet. Na dopoldanski seji je bil sprejet še tudi proračun za ministrstvo za telesno vzgojo. K temu proračunu je govoril samo senator Pucelj, ki je slikal stanje v Sloveniji tako, kakor da se Sokol na vsej črti preganja. V svojem govoru je slovenske voditelje imenoval kot največje zatiralece slovenske literature.

Na kritiko in napade Jan. Pucelja je odgovoril minister dr. Vekoslav Miletič. Dejal je, da bi po tem, kar je Pucelj dejal, človek dobil vtis, kakor da v Sloveniji v resnici vladajo strašne stvari, da se tam Sokol preganja in da je na robu propada. Minister poudarja, da ni tako, ker je bil osebo v Sloveniji in se je tam lahko sam prepričal o resničnem stanju. Mogoče, da se pripeti tu in tam kak primer, toda to je samo slučajno. Nadalje poudarja, da se sokolstvo kot tako ne sme nič vezati na kakšno stranko. Sokolstvo se tudi ne sme vezati na noben režim, na nobeno vladno, ker stranke režima in vlade se menja.

Po govoru ministra dr. Miletiča je bil tudi proračun ministrstva za ljudsko telesno vzgojo sprejet.

S tem je bila dopoldanska seja zaključena in se je popoldanska nadaljevala ob 5.

Na popoldanski seji je senat po poročilu ministra za gozdo in rudnike Kujundžića in po govoru dveh senatorjev sprejel tudi ta proračun.

Nato je senat razpravljal o finančnem zakonu. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 9.

Po španskih bojiščih

Francova ofenziva v Aragoniji

Boji v Aragoniji severno reke Ebro potekajo v dveh smereh. Predvsem skušajo narodne čete razširiti začetni uspeh, ki so ga imele s udorom v sovražno črto leve in desno od mesta Huesca. Ze sama osvojitve mesta Huesca pomenja za Franco velik vojaški uspeh. Okrog tega mesta se skoraj neprestano 18 mesecev divjali boji. Na tem odseku so stale najboljše Francove čete proti najboljšim vojakom rdeče španske vlade. Oba neprotinika sta namreč to fronto od vsega početka smatrala za najvažnejšo. V teku mesecev in to zlasti tedaj, ko je bil Franco zaposlen na drugih bojiščih, pa se je rdečim četam posrečilo popolnoma obkoliti Huesco, tako da je nazadnje bila le še po ozkem hodniku, širokim 600 m in dolгим 10 km, zvezana s Francovo vojsko. V torek pa se je narodnim četam posrečilo popraviti položaj in mesto popolnoma osvojiti. Vojno poročilo javlja o nadaljnjih uspehih prodirajoče nacionalne armade. Toda ta ofenziva ni nikak eprihod. Predvsem ni bil nasprotnik tako presenečen, kakor je mislilo Francovo vrhovno vodstvo. Ujetniki pripovedujejo, da so vedeli, da bo Francova vojska poizkusila predor in je poveljstvo rdeče armade močno okrepilo bojno črto in naročilo moštvo, da se mora boriti do zadnje kaplje krvi. Dalje gre za izredno dobro utrjen teren, ki so ga inozemski strokovnjaki imeli čas utrjevati nad poldrugo leto. Sicer pa je ozemlje, na katerem se vršijo boji, gričasto in silno rodovitno. Spada med najbolj bogate predele Španije.

Druzo bojišče pa je nastalo ob severni obali reke Ebro, kamor so pred dvema dnevi ponorili prodrle čete generala Jaguea. Reka Ebro je bila v sredo potopila prekoračena na treh mestih. Prehod so skušali šele proti jutru ovirati rdeči s ognjem strojne, toda Francovo topništvo jih je prišlo k molku. Kmalu so se rdeči morali umakniti in nato bežati v divjem begu proti cesti, ki vodi iz Saragose v Lerido. Ta Francova armada, ki prodira od juga proti severu, ogroža v levem krilu rdeče čete, ki se še bore levo in desno od Huesca. Ako manever Francovim četam uspe, se bo morala rdeča armada umakniti, da se izogne obkolitvi, precej daleč nazaj za mesto Barbastra, ali pa še dalje proti vzhodu.

Saragosa, 25. marca. AA. (Reuter.) Nacionalistične čete so napredovale v sledečih štirih smereh:

Prvi se pripelje že na precejšnjo bližino Bujaralzo (kjer je glavni etan rdeče armade na tem odseku), zatem so severno od Huesca zavzele večje število vasi in ujele mnogo ljudi, južno od Huesca so tudi precej napredovale ter prekoračile reko Flumen. Na odseku Montalban pa so napredovale v južnovzhodni smeri proti provinci Castillon, kjer so tudi zavzele nekaj vasi.

Salamanca, 25. marca. AA. (Havas.) Vrhovno poveljstvo nacionalističnih čet sporoča tole: Včeraj smo na aragonskem bojišču nadaljevali e prodiranem severno od Huesca ter smo zavzeli Nueno, Elkabaje, Apies, Jequada in Banastas. Južno od Huesca smo zavzeli 10 vasi in višine Val de Hembras, Teremoro, Punta de Policion in nekaj drugih važnih točk. Naše čete, ki so včeraj preko-

rašile reko Ebro, so danes zavzele vasi Pina in Vellilla de Ebro. Na odseku pri Alcorias smo zavzeli strateško važne postojanke in 8 vasi. Naše letalstvo zasleduje sovražnika, ki beži proti Bujaralazu. Letala so z bombami zažgala 5 nasprotnih bojnih avtomobilov in sovražniku povzročila težke izgube. Pri zračnem epopadu je bilo sestreljenih 6 sovražnih letal.

Pariz, 25. marca. c. »Jour« objavlja, da je Leon Blum dne 14. marca naročil Paulu Boncourju in Daladierju, naj se pošljeta dve diviziji na pomoč vladi v Barcelono. To bi se bilo tedaj kmalu zgodilo, če angleška vlada ne bi bila sporočila v Pariz, da takega poseganja v španske zadeve ne misli dopustiti. Blum je nato to svojo namero opustil.

Najmlajši smučarski skakalci

Planica 25. marca.

Danes so bile mladinske skakalne tekme v Planici. Končala se je šola za smučske skoke v Planici. Tekmovala je mladina osnovnih šol iz Mojstrane, Kranjske gore in Rateč. Vsega je nastopilo 50 učenec in so dosegli sledeče izide:

1. Poldi Janez (Mojstrana) 149.4 točke, 20,5, 20, 19,5.
2. Makove Janez (Rateče) 137.5 točke, 20, 19, 20 m.
3. Petrič Janez (Rateče) 131.1 točke, 18, 18, 17,5 m.
4. Lakota Franc (Kranjska gora) 130.7 točke, 19,5, 19,5, 19,5 m.
5. Radičević Božidar (Kranjska gora) 122.3 točke, 16, 16,5, 16 m.

MLADINA, ki je lani končala šolo, je bila ocenjena v posebni skupini in je bil prvi Mežek Janez (Rateče) 144 točk, 22,5, 22, 22 m.

Posebej so se ocenile tudi posamezne šole in je odnesla prvo mesto šola v Ratečah z 896.4 točkami, drugo mesto Kranjska gora 869.1, tretje pa Mojstrana z 820.8 točkami.

Vsi skoki so pokazali precejšen napredek mladine. Vse je poteklo v najlepšem redu. Združjenje smučarjev »Planica« je razdelilo vsem tekmovalcem praktična darila v obliki obutve, perila in šolskih potrebščin.

Berlin, 25. marca. AA. (Havas.) Bivši avstrijski kancler Schuschnigg je odklonil urad. ponudbo, da odide preko meje ter naglašal, da želi ostati v svoji domovini.

Liniz, 25. marca. AA. (Havas.) Prof. Paul Esterhazy je bi aretiran zaradi tega, ker je želim nemške vojake s tem, da jim je dal stanovanje v neki mrčini in vlažni kleti, čeprav je imel na svojem domu mnogo boljših sob na razpolago.

Dunaj, 25. marca. AA. (Havas.) Bivši predsednik občine Schmitz, ki je bil aretiran, je zdaj izpuščen na svobodo.

Gospodarstvo

Stanje naših kliringov

Po izkazu Narodne banke dne 22. marca 1938 je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 15. marca):

Aktivni kliringi: Italija stari račun 23.189.107 (-121.999) lir, novi 22.944.125 (-4.040.433) lir, novi v dinarjih 89.196.318 (+6.618.712) din; Nemčija 13.090.203 (-472.250) mark; Poljska 12.925.284 (-90.830) din; Bolgarija turizem 4212.80 din; Turčija 12.266.087 (+487.657) din in Španija 2.854.932 pezeta.

Pasivni kliringi: Češkoslovaška 134.938.028 (-4.226.388) kron; Bolgarija redni račun 652.704 (-56.183) din; Romunija 10.841.416 (-714.337) din in Madžarska 36.032.701 (+82.376) din.

Nova predilnica bombaža v Smederevu. Iz Belgrada poročajo, da je osnovana nova delniška družba pod naslovom: Prva donavska predilnica bombažnega prediva in sukana z glavnicjo 10 milj. din. Družba bo zgradila še letos v Smederevu veliko predilnico bombaža, ker je še vedno znatna potreba naše države po uvozu bombažnega prediva.

Opovedan turistični sporazum z Avstrijo. Pri zadnjih pogajanjih z Avstrijo je bil dosežen tudi poseben sporazum glede avstrijskih turistov in tečajev šilinga do dinarja. Sedaj poročajo iz Belgrada, da bo Nemčija ta turistični sporazum opovedala in bo zahtevala sklenitev novega sporazuma, do katerega bi naj prišlo že v aprilu.

Snovanje Industrijske banke. Agencija Jugoslovanske kurir v Belgradu poroča, da se vedno bolj pojavlja zahteva merodajnih faktorjev osnovati privilegirano industrijsko banko. Ta zahteva je v zvezi z nacionalizacijo naše industrije. Sredstva te banke naj bi znašala okoli 2 milijardi din. Po tej zamisli naj bi država ne kupovala naravnost industriji od tujcev, ampak bi to omogočilo zasebnikom s ceninim kreditom. Na drugi strani so pa težkoče pri snovanju izredno znatne, tako da z ustanovitvijo še ne bo kmalu kaj.

Elektrarna Fala, d. d. ima občni zbor v Mariboru dne 22.

Vilhar, d. d. na Sušaku. Glavnica 5.0. bilančna vsota 38.5 (29.6), brutto donos 1.8 (1.9) milij, dobiček 0.02 (0.06) milij. din.

Jugoslovanska Standard-Vacuum Oil Company. Pri glavnici 175.0 milij. znaša bilančna vsota 281.7 (289.8) milij. Bruttodonos 67.0 (70.6), čisti dobiček brez prijava 14.1 (13.7) milij.

Prodaja Dne 27. marca bo pri Upravi dravske stalne vojne bolnišnice v Ljubljani licitacija za prodajo pomij in kosti.

Bančni račun v markah, ne več v šilingih. Banke in ostali denarni zavodi v Avstriji bodo začeli z 28. marcem 1938 knjižiti v svojih računih v markah, ne več v šilingih, upoštevajoč pri tem razmerje 1 marka je 1.50 šilinga. Vsa potrdila se bodo glasila na marke kakor tudi vse blagajniško poslovanje. Pri bankah bosta dve blagajni, ena bo sprejemala samo marke, druga šilinge in tudi izplačevala v tej valuti. Dokler bo dvojna valuta, bodo banke na zahtevo izplačevale ali marke ali šilinge.

Mednarodni budimpeštanski velesejem. Za obisk budimpeštanskega velesejma dajejo naše državne železnice 50% popusta pri vožnji tja in 30% pri vožnji nazaj. Na Madžarskem je popust od meje do Budimpešte in nazaj 50% za obe smeri.

Vodja ljudskega glasovanja v Avstriji

napoveduje Göringov obisk

Dunaj, 25. marca. AA. (DNB.) Glavni poverjenik vodje nemškega rajha za plebiscit v Avstriji Burekel je imel sredi na Dunaju govor v veliki koncertni dvorani. V tem govoru je med drugim dejal: V Avstriji bivajo danes sami svobodni Nemci. Ponujamo roko vsakomur, kdor je dobre volje, predvsem pa tistim, ki so bili žrtve nesrečnih razmer in žrtve brezvestnih agitatorjev. Tako postopoma zaradi tega, kar mi Nemci želimo biti složen in krepak narod, srečen za večne čase v dobrih in slabih časih. Zato hočemo, da tudi na socialnem polju čimprej dopolnimo tudi tiste, v čemer je Avstrija zaostala za ostalo Nemčijo.

Srečen sem tudi zaradi tega, ker vam morem sporočiti, da vam bo v soboto Herman Göring s tega istega mesta podal podrobni gospodarski načrt za Avstrijo. Tedaj boste imeli priložnost primerjati gospodarski program, ki ga je dal kancler Schuschnigg s tistim, ki ga sedaj daje narodni-socialistično vodstvo. Imeli boste tedaj tudi priložnost videti razliko med poštnim nar.-socialističnim ustvarjajočim delom in med socialnimi frazami in Schuschniggovimi pripovedkami.

Govornik je zatem prešel na vprašanja, ki jih je bivši kancler Schuschnigg pripravil za svoj ple-

biscit in od katerih se eno glasi: Ali si za krščansko Avstrijo? Burekel je dalje dejal: V zvezi s tem bi želel, da vam pojasnim naše stališče nasproti krščanstvu. Želel bi ga pojasniti vsem onim, katerim je vera bistvena stvar v življenju. Narodni socializem želi, da se bavi izključno z narodnostnimi vprašanji. Cerkev pa gre za tem, da se briga za reševanje duš. Če ena in druga stran pokažeta vso dobro voljo, bosta tudi obe strani izvedli svojo nalogo v dobrobit naroda.

Čehi bodo glasovali „za“

Dunaj, 26. marca. AA. (DNB.) Predsednik dunajske občine Neubacher je včeraj sprejel ponovno predstavništvo dunajske češke manjšine, ki so mu prinesli odgovor na vprašanje, ki jim ga je stavil Neubacher o priliki predvčerajšnjega sprejema teh predstavnikov. Zastopniki češke manjšine so dunajskemu županu izjavili, da bo češka manjšina 10. aprila složno glasovala za združjenje Avstrije z Nemčijo.

Dunaj, 25. marca. c. Glasilo gradiščanskih Hrvatov »Hrvatske novine« objavljajo proglaš, da naj vsi gradiščanski Hrvati dne 10. aprila glasujejo »za«.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač, srem. 97—98, ban. 94—95. Tendenca neizpremenjena. Promet srednji, Sombor. Borza zaprta.

Živina

Mariborski sejem. 24. marca. Na svinski sejem je bilo pripeljanih 89 svinj in 3 ovce. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 85 do 105 din, 7—9 tednov 110—120 din, 2—4 mesece 145—190 din, 5—7 mesecev 240—380 din, 8—10 mesecev 410—480 din, 1 leto 710—810 din, 1 kg žive teže 6.50—7.75 din, 1 kg mrtve teže 8.50 do 11.25 din. Prodanih je bilo 31 svinj.

† Franja Lavližarjeva

Dan pred praznikom Matere božje popoldne je v Ljubljani umrla gospa Franja Lavližarjeva, vdova po rajnem šolskem nadzorniku in predsedniku Vincencijeve družbe Francu Lavližarju. Kdo bi si mogel misliti, da blage gospe ni več med nami. Tako tino in nepričakovano je odšla, da se njeni znanci in prijatelji niti posloviti niso mogli od nje. Odšla je za svojimi dragimi.

Pokojna gospa je bila doma iz ugledne in sloveče Pesjakove rodovine v Kamni gorici. Poročila se je s pokojnim Lavližarjem ter mu zvesto stala ob strani tja do njegove prezgodnje smrti. Njena sestra Slavica si je vzela za moža rajnega dr. Lovra Pogačnika, ki je tudi mnogo prezgodaj umrl. Ko sta obe vdovele, je bila rajna gospa Franja svoji sestri in njenim otrokom najzvestejša opora. Ko pa je Bog poklical k sebi še gospo Slavico Pogačnikovo, mater 6 otrok, je gospa Franja prevzela skrb za osirotelo Pogačnikovo družino, kar je storila toliko rajša, ker sama ni imela svojih otrok. Sedaj se je gospa Franja vživel v svoj novi poklic in Pogačnikovi postala prava druga mati, da bi si plemenitejši in boljše ne moglo želeli nobeno otroško srce.

Doživeti je sicer morala kot druga mamica otrok svoje rajne sestre tudi bridke udarce, saj je videla na mrtvaškem odru najstarejšega Pogačnikovega sina dr. Marjana, ki je lansko leto odšel za svojimi starši v večnost. Mnogo je skrbel in delala za svojo družino, ki se je zbirala okoli nje. In ta družina ji je bogato poplačala vse skrbi, ker je bila tako vzgojena, da je rajna gospa Franja lahko mirno zrla smrti v oči, ko se je poslavljala od njih. Zato pa bo njena duša — o tem smo trdno prepričani — deležna tudi božjega plačila. Naj ji Bog povrne tudi vse dobro, kar je storila za druge uboge in trpeče. Tiho je bilo njeno delo, plemenito in nesebično njeno srce, ki se je izgovarjalo v ljubezni za bližnjega in Boga. Naj počiva v Gospodu! Pogreb bo v soboto ob pol štirih popoldne v Jegličeve ceste 9. Vdruge osiroteli Pogačnikovi družini ter obema sestrami rajnice izrekamo svoje iskreno sožalje!

Uradni pozdrav dveh armad na obmejnem mostu v Gornji Radgoni

Za v ponedeljek ob 4 popoldne je bil napovedan uradni pozdrav jugoslovanske in nemške vojske na mejnem mestu v Gornji Radgoni. Točno ob tričetrt na 4 je prikorakal vod granicarjev pod vodstvom poročnika g. Stojakovića Milana, ki je postavil granicarje točno na meji v sredino mosta kot častni vod. Točno ob 4 so se sestali na meji zastopniki jugoslovanske vojske, katero so zastopali poveljnik granicarjev g. polkovnik Ožegović Miloš, g. kapetan Dimitrijevič Nikola in g. poročnik Stojaković Milan in zastopniki nemške vojske g. polkovnik Gietl Eduard, stotnik Freier von Ausches, nadporočnik dr. Eduard Kreizer, polkovnik Capešino Maks, stotnik Fridman Fridl, nadporočnik Heinz Freier Fuks von Bimbach und Dornheim, podpolkovnik Zimmerl Ferdinand, stotnik Friedrich Karl Teodor in major Gierlmejer Alojz.

Po prisrčnem sprejemu in pozdravu je nagovoril našo vojaško zastopstvo polkovnik Gietl Eduard, ki je v lepih besedah izjavil, da nemški narod želi ostati prijatelj močnej Jugoslavije in da nemški narod pozna hrabro srbsko vojsko iz za svetovne vojne. Nato je prevzel raport od g. poročnika Stojakovića Milana, pozdravil naše granicarje s »Pomozi Bog junaki«, ki so mu strumno vrnil pozdrav z »Bog Ti pomagao«.

V lepem govoru v nemškem jeziku je naš g. polkovnik Ožegović Milan nagovoril nemško vojsko odposlanstvo.

Med zastopniki nemške armade je bil tudi g. major Gierlmejer Alojz, ki je bil pred časom tovariš g. polkovnika g. Ožegovića Miloša. Sestane med njima je bil naravnost ganljiv. Oba nekdanja tovariša sta se prav prisrčno objela in poljubila.

Pozdrav obeh armadnih zastopnikov je z obeh strani opazovalo zelo veliko ljudi.

Občinske volitve v Slovenjem Gradcu

V nedeljo, dne 27. marca bodo pri nas občinske volitve, za katere vlada tudi v vrstah naših JNS-arjev veliko zanimanje kljub sklepu, da se v volitve ne bodo vtikali. To nam priča celjska »Nova doba« in »Jutro«, ki sproti obveščata svoji »številni« čitateljski krog o volitvenem gibanju in »stežkem« položaju liste JRZ. V teh hudih časih, ko so nacionalne vrstec v naši državi tako preganjane, je treba od časa do časa malo tolažbe.

Mogoče bo dopisnik teh dveh listov tudi to napisal, kakšno veselje je vladalo v naprednih vrstah v nedeljo, dne 20. t. m. v Slovenjem Gradcu, ko se je bliskovito raznesla novica, da je vlada padla. Gostilničarji so se celo hvalili, koliko so na ta račun iztočili. Toda, oh, kakaj zopet tako razočaranje! Gospodje, pri svoji naivnosti in neestričnosti boste še večkrat razočarani! Pričakujete najbrže časov, ki so bili in ki se menda ne bodo več povrnili.

Listi JRZ očita dopisnik »Nove dobe« in »Jutra«, da ima štiri Nemce. Temu polvarjanju že skoraj ne moremo več zameriti, ker teh dopisov nihče več ne smatra za resne. Resnica je ta, da sta med odborniki, katerih je 24, le dva dobra gospodarstvenika in močna davkoplačevalca, katera so nasprotniki pri zadnjih občinskih volitvah na vse pretege vabili in jima objubliali vse mogoče dobrote. Z neresnico ne bomo daleč prišli.

Posebno zanimanje pa posveča dopisnik »Nove dobe« in »Jutra« gospodu županu dr. Piceju. Gotovo ve zakaj! Pripomnimo samo to, da mora najbolj zagrizeni nasprotnik priznati, da je g. župan za časa svojega županovanja večkrat dokazal, kaj zmora. Ostalo pa, če Bog da, še pride na vrsto.

Na naši listi, katere nosilec je g. dr. Picej Jože, so zbrani najboljše močje iz mesta in okolice, ki jih je ljudstvo na zborovanjih samo izvolilo in ki so porok, da bo bodoče občinsko gospodarstvo pošteno in pravično v prid naše nove velike občine, ki naj bo nam vsem naš ponos in naša korist. Pripomnimo, da je veliko kandidatov nasprotnih liste svoje sodelovanje že odgovorilo, ker se ne strinjajo s tem, da bi gospodarili pri nas pristaši Mačka in ljudje, ki ne vedo, kaj je občinsko gospodarjenje.

Vsi zavedni Slovenci bomo volili listo JRZ z dr. Picejem in Slemnik Simonom na čelu. Tako bomo pokazali, da stojimo čvrsto za našim voditeljem dr. Antonom Korošcem.

— Pri zaprtju, molitvah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Temeljito

prati se pravi:

perilo zaupati blagemu Schichtovemu terpentinovemu milu. Schichtovo terpentinovo milo razkroji nesnago temeljito in prizanesljivo in ohrani perilo dolgo časa kot novo.

SCHICHTOVO TERPENTINOV MILO
pere bleščeče belo!

Mencingerjeva smrt

Danes je stoletnica rojstva pisatelja dr. Janeza Mencingerja, ki se za bo na »Slovenec« obiramo spomniti v jutrišnji »nedeljski« kulturni rubriki. Na današnji njegov rojstni dan pa bočemo opozoriti na njegovo lepo smrt, ki je bila najlepše plačilo notranje bogatega in uravnovešenega krščanskega duha.

Mencingerjev starejši tovariš, rajni prelaz msgr. Tomo Zupan, njegov intimni prijatelj, ki je tudi maseval pri odkritju njegove spominske plošče l. 1922 na Brodu, je ob smrti pisatelja napisal tople nekrolog v dijaški list »Mentor« (1912-13, str. 145-150), iz katerega ponatiskujemo ta odlomek o njegovem »dvajsetništvu« v Bogome, deloma tudi zaradi tega, ker ta zanimivi, v svojevremenu slugi pisani članek ni omenjen med viri o Mencingerju v Biografskem leksikonu ter je zato skoraj pozabljen.

Mencinger je na prav poseben način odvetništvo pričel tudi s svojim Bogom.

Takoj namreč, ko je natančno začutil, da ima centi človeških dni že davno za seboj in je to čutil, da mu ne bo več povratka na rodni Bohinjski Brod; pač pa ga čaka vožnja čez Karonov brod — takoj je jel z bistrim vidom pogledovati tje onostran groba in jel premotivati to, kar ni enodnevnega; kar redoma ne vsebujejo pisarniški akti; kar je višnjega; kar večnega biva nad nami po dovršenem našem tukajšnjem potovanju.

Nekako sedem let, pravijo, se je resno bavil s to posmrtno deželo. In to, ne da bi se bilo na njem česa posebnega opazovalo.

Kako je pričel? Nekokrat je stopil v krško župnijsko bivališče z besedo: »Gospod, po polni list sem prišel.« Župnik muža postave začujeno pogleda: »Saj potne liste srenja daje; pred leti ste je vi dajali, ko ste bili tu župan.« A Mencinger pomežika nadaljujoč: »Ne za po svetu popotnega lista; nego takega za večnost.«

Mencinger je menil s tem resnih ascetičnih knjig.

In takih popotnih dokumentov si je bil skup spravlil lepo število: nekaj iz župnišča in nekaj iz krške kapucinske knjigarne — prav znatno si je z njimi pomnožil svoje tozadevno bukvišče.

Te-le popotni knjige so mu bile: 1. Sv. pismo, zlasti listi sv. Pavla. Vse to v latinskem jeziku. 2. St. Augustini confessions. V latinskem jeziku. 3. Sv. Ivana Zlatoustega spisi. V grščem jeziku. 4. Thomas Aquinas. Summa contra gentiles. 5. Thomas Aquinas. Summa theologiae. Ex typographia pontificia. 6. Tomo Kempfianova boja za Kristom. Ali v latinskem, ali v slovenskem jeziku. Vsebinska te zlate knjige mu je bila tako v duši, da je v pogovorih večkrat kar cele strani iz nje dobesedno navajal. 7. Sv. Frančiška Saleskega Philothea. navod na pobožno življenje. Ali jo je bral tudi v francosčini, vam ne vem povedati. 8. Živenje svetnikov in svetnic božjih Spisala Rogat-Torkar. 9. Gih. Das heilige Messopfer. 10. Pagani. Premišljevanje o sv. Rešnjem Telesu. 11. Manuale precum. 12. Gosar. Nebeška hrana. Dva zvezka. 13. Pavli. Gospod, teči mi pomagat. 14. Hettlinger. Apologie des Christenthums. 15. Alban Stolzeva dela. — Posebno še v zadnjem času pa mu je vedno ležala na pisalniki: Baraga. Dušna paša. Sv. Alfonz Liguori-Karlin. Priprava na smrt. — Sicer je od prijateljev dobival raznovrstnih knjig, kakor n. pr.: Card. Gibbons. Der Glaube unserer Väter. Poulin. Vers l'Eternite — na poti v večnost.

Kakošna dušna trdnoba, kako globoka izobrazba se zrcali le samo iz teh knjig, mi ni treba povdarjati.

To tukaj začkano je torej potovno listovje in odhodnje berilo ter premišljevanjska tvarina, kakor si jo je nabaviti znal advokat naših dni.

A v roki so mu bili še drugi spisi podobne vsebine, ki jih pa danes ne poznam, da bi je vam navajal.

Toda ne le takti spisi in take knjige. Vgloblil se je ob tem pripravljanju na smrt, popolno vglobil tudi z vsem svojim bistvom v dejansko versko življenje. Izvršil je vesoljno izpoved, ki se je zanj pol meseca izpraševal. Opravil jo je pred takratnim kapucinskim gvardijanom, o. Ubaldom Brangtom, ki je bil do svoje smrti 1911. l. Mencingerjev izpovednik. Sicer je že poprej redoma prihajal

do izpovedi na dva meseca. Ob 7. uri se je takrat navadno podajal v cerkev. Po izpovedi molil eno uro; nato šele pristopil do sv. obhajila. Krog 11. ure je zapuščal cerkev ter šel domov. Najzadnja leta so ga pa večkrat opazili, kako so mu tudi v pisarni zdrkavale med prsti jagode rožnega venca; tako, da mu je bila pisarna časih nekako molitvišče.

Zelo strog je bil glede postov ob petkih in to celo v svoji zadnji bolezni.

Živenska sveča je jela Mencingerju vgaševati. Pravili so, ki so ga videli zadnje čase, da se je kloniti začel njega izredno ponosita postava in omahoval mu je tudi kedaj tako zanesljivi korak. Ze dalje poprej mu je pešal njegov telesni vid; dušni — prijatelj — ta mu ni pešal nikoli. Sam pa je včasih vender le tožil, da mu spominj noče več biti tisti, kakor oni iza mladih let.

A na smrt njegovi bližnji krogi vender le niso bili pripravljeni. Saj se mu izredno nobena bolezen ni bila pokazala.

Teden pred smrtjo je celo nekako odleglo. Zato se je takrat ves vradostno zgledal svojemu sedanjemu izpovedniku, kapucinskemu očetu Kamili Požarju: »Hvala Bogu; bolje je. Sedaj bom še bolj služil Bogu in še bolj za dušo skrbel.« — A to njegovo domnevanje ni bilo pravilno. Slo je vztrajno navzdol. Prevideli so ga za smrt.

12. aprila dopoldne je naročil svojim domačim, naj ga lepo preoblečejo.

Kmalu nato je vzeval sinovoma, da iz druge sobe zelo lepo podobo Križanega snameta ter jo obesita tik ob Marijino, ki mu je že poprej visela nad posteljo, pripominjajoč: »Krist in Marija sta mi sedaj edina tolažba.« To je bilo njegovo zadnje naročilo svojcem in svojcev zadnja usluga njemu.

Nato si je zazelel še enkrat odhodnice za na oni svet in moral so takoj po o. Kamila, ki se je klicu odzval nekoliko pred 1/2 2. popoldnanju uro.

»Teško diham in težko govorim in ne morem kaj prida uživati.« — Koliko imate, oče, zame kaj časa na razpolago?«

»Če hočete, bivar tu lahko do 6. večerne ure.«

»Prosim vas torej potrpljenja z menoj. Račun o vsem življenju, ki bi ga rad skončal, bo precej dolg. Mnogo časa porabiva, predno ga rešiva do zadnje točke.«

Torej tudi v teh besedah se tón, ki je Mencingerja zvesto spremljal v življenju do njegovih končnih trenutkov. Ker je došla gospa, odstranil se je oče kapucin v sosednjo sobo. Le nekaj minut in zglasil se ženin obupen klic. Izpovednik se vrne in vidi, da Mencinger umira. Podeli mu odvezo. sv. poslednje olje in papežev blagoslov. Navzoči so bili ob teh sv. činih: žena, sinova; prof. Milan in odvetniški kandidat Janko. Prihiti so tudi sotrudniki iz pisarne.

Katera je bila Mencingerjeva zadnja beseda: to sem se izvedeli potrdili. Učenstvo rado čuje in si rado zapominja, kako je Napoleon I. umirajoč šepetal: »Sur la tête! Pojasnivali so si, da se je s temi besedami slutil še enkrat armadi na čelu. Znano je, da je Goethe hotel »Mehr Licht!« In naš Prešerin je jeknil: »Vzdignite me!«

A Mencinger? Mencinger — odkar mu je slabo postalo — niti ženi, niti svojem, niti izpovedniku ni izpregovoril ne besedice.

Ko mu je ljudomili kapucin podeljeval papežev blagoslov, odprl je Mencinger oči; pogledal po navzočih, globoko vzdihnil in ni ga bilo več. — Pač; truplo je še bilo; a duša, ta je pa že bivala v Stvarniškovem objetju.

12. aprila 1912 je ta njegov preselitveni dan; to leto na petek. In ob 2. uri popoldne; torej le eno uro pred Gospodnjo smrtjo na križu.

O tem zadnjem prizoru iz Mencingerjevega bitja se je izrazil njegov dolgoletni zvesti koncipient Ferdinand Anžiček: »Njegova smrt je bila lepa in lahka; smrt pravičnega je bila; zdelo se mi je, da je umrl svetnik.«

Umrl? Ne; ni umrl. — Dan za dnem vam bo donelo pisatelja Mencingerja ime s šolskih kateder. Vselej takrat, kadar vas učitelji ter vzgojitelji popeljejo v slovesnost njegovega in našega ljubelega materinega jezika. Mencinger ni umrl. — Buditelj svojemu rodu ne umrje. Kedor to ni bil, ta je umrl.

Razstava treh umetnikov

Ljubljana, 25. marca.

Trije umetniki so danes razstavili svoje umetnine v Jakopičevem paviljonu. Ob obilici razstavljenega gradiva šele spoznamo, kako premajhen je Jakopičev paviljon, ki je včasih zadoščal za umetniške razstave, sedaj pa ne more več in ni možna v njem nobena reprezentativna razstava. Zato je prav, da je v teku akcija za zgraditev poslopja moderne galerije, ki bo prav tako tik promenade in ki bo — upajmo — za nekaj časa zadoščala za potrebe slovenske umetnosti.

V Jakopičevem paviljonu so danes ob 11 dopoldne odprli slikarji Miha Maleš iz Ljubljane, Mikulaš Galanda iz Bratislave in Zoran Mušič iz Maribora svojo razstavo. K otvoritvi razstave so prišli razni zastopniki, tako prof. Ferjan v imenu bana goep. dr. Natlačena in prosvetnega oddelka banske uprave, dr. Mole v imenu mestne občine, v imenu Zbornice za TOI predsednik obrtnega odseka gosp. Ogrin in tajnik dr. Pleš, za češkoslovaško ligo dr. Murko, predsednik PEN kluba pesnik Oton Zupančič, ravnatelj Narodne galerije Zorman, predsednik umetniškega združenja g. Vavpotič, številni naši kulturni in umetniški delavci, med temi zlasti številni likovni umetniki. Razstava se je otvorila brez govorov in tolmačenj ter so tolmačili vsi trije razstavljajoči umetniki sami. Na razstavi je okoli 700 umetnin, kar tudi za Jakopičev paviljon pomenja rekord. G. Miha Maleš je namreč razstavil celo zbirko svojih del, ki retrospektivno kaže njegov razvoj in njegovo dosedanje obsežno umetniško delo. Samo njegovih umetnin je nad 600. Med temi umetninami so slike v raznih tehnikah, dalje lesorezi, litografije, gvaši, ujedanke, linorezi, risbe in pa umetnostna keramika.

Miha Malešu zelo soroden duh je tudi slovaški slikar Mikulaš Galanda, ki je razstavil okoli 50 svojih slik in grafik, enako soroden pa je tudi Zoran Mušič iz Maribora, ki je razstavil okoli 20 svojih umetnin.

Čez dan je razstavo obiskalo še več uglednih osebnosti in občinstva.

Zaenkrat se nečemo spuščati v podrobno presojo razstavljenih umetnin, ker je to stvar strokovne kritike. Razstava teh treh umetnikov pa pomenja tudi na polju likovne umetnosti srčno zbliznanje med dvema tako sorodnima narodoma, kakor sta slovenski in slovaški. Radovedni smo, kakšna je kultura in finesa ljubljanskega občinstva, ki se sicer rado sprcha pa Alekseandrovi cesti in po tivolskih drevoredih, ki pa ne smatra za vredno, da obišče umetniško razstavo. Drugje po svetu je sleherna umetniška razstava hkrati kulturni dogodek in pa obenem manifestacija kulture občinstva.

Občni zbor SKAS

Te dni je bil v dvorani Akademskega doma v Ljubljani občni zbor Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva. Občni zbor je otvoril predsednik g. univ. prof. dr. Viktor Korošec. Poročila vseh odbornikov so bila soglasno sprejeta. Po predlogu preglednikov je občni zbor izrekel dosedanjemu odboru razrešnico s pohvalo. Pri volitvah novega odbora je bila soglasno sprejeta lista, ki jo je predlagal dosedajni odbor. Za predsednika je bil izvoljen g. ravnatelj Bogumil Remec; občni zbor je izvolitev navdušeno pozdravil. Kot odborniki so bili izvoljeni g. dr. Vilko Fajdiga, g. dr. Branko Jan, g. dr. Matej Justin, gđc. prof. Slava Lipoglavšek, g. Maks Loh ter g. dr. Lojze Zorko. Predsednik g. ravnatelj Remec se je prisrčno zahvalil prejšnjemu odboru, posebno še dosedanjemu predsedniku dr. Viktorju Korošcu za dosedanje delo in hkrati obljubil, da si bo prizadeval še poglobiti duhovno edinost med starešinami. — Občni zbor je soglasno sprejel predlog, da SKAS pristopi kot pomožna sila h Katoliški akciji. — Dalje je bilo sklenjeno, da odbor SKAS prouči, v kateri obliki bi se dal v starešinstvu ustanoviti poseben posmrtniški odsek. — Na pobudo g. prof. L. Poločnika je bilo sklenjeno, da se ustanovi v starešinstvu poseben odsek za naše narodne manjšine.

Sledilo je predavanje dr. Viktorja Korošca o našem bodočem zakonskem pravu, kakor to predlaga predosnova za bodoči enotni jugoslovanski državljanski zakonik. Predavatelj se je dotaknil dveh načelno najbolj važnih vprašanj: oblike sklepanja zakona ter njegove razdružljivosti.

Predavatelj je z odobravanjem ugotovil, da je načrt v § 129 uvedel versko obliko sklepanja zakona in je subediarno zastilni civilni zakon (§ 130). Odločno pa se je izrekel zoper to, da uvaža načrt razporeke za vse državljane, ne da bi se oziral na njihovo versko pojmovanje zakonske zveze. Opozoril je na splošne socialne škodljive posledice razporeke in je postavil zahtevo, naj novi državljanski zakonik uredi to vprašanje tako, da ne bo v nasprotju z bistvenimi verskimi načeli državljanov. Zato mora za katoličane veljati nerazdružljivost zakona, za nje ne more biti razporeke. Upoštevanje verskega pojmovanja zakona bo najboljša garancija za njegovo trdnost, kar je gotovo v eminentnem državnem interesu. Pospeševanje razporeke pa pomeni neupravičeno upoštevanje egoističnih teženj individualna na škodo rodbinskih skupnosti.

Pri služajnostih se je razvila živahna debata o potrebi večje stanovske povezanosti med člani. Vsa debata je potekala v lepem prijateljskem razpoloženju.

Notranji minister dr. Anton Korošec govori v proračunski razpravi v senatu dne 24. marca.

Drobne novice

Koledar

Sobota 26. marca: Emanuel, mučenec; Maksima, mučenica.

Nedelja 27. marca: (4. sredpostna nedelja.) Janez Damašcan, cerkveni učenik; Rupert.

Novi grobovi

† V Mali vasi pri Ježici je v 69. letu starosti mirno v Gospodu zaspala gospa Marijeta Škerlep, roj. Vodnik, posestnica. Pogreb bo v nedeljo ob 4 popoldne. Naj ji eveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† V Slov. Javorniku je umrl gospod Ernest Rabič. Pokopali ga bodo v nedeljo ob pol štirih popoldne. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Počitnice na gornjem Jadransko

Velika liriska sezona v počitnicah v Trstu in Poli.

Obiščite Postojnsko jamo

Pojasnila: ENIT, Petra Kocija broj 6, Beograd

— Vsem slovenskim književnikom. Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani se je letos z ozirom na zakon o avtorskih pravicah preosnovalo in je zato v interesu vsakega slovenskega književnika, da se prijavi za člana društva. Ker ima društvo v načrtu izvesti centralno zaščitno organizacijo za vse slovenske književnike, bo imel zato vsak član vse pravice in ugodnosti, ki jih društvo že ima in ki si jih bo na osnovi spremenejnih pravil v korist svojih članov pridobilo. Prijave pošljite na naslov: Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani, Bleiweisova cesta 48/II.

KINO SLOGA Tel. 27-30

Danes ob 14.15, 16., 19. in 21. uri

Shirley Temple

„Sirotka mala bogatinka“

— Sto milijonov delavskega zavarovanja. V četrtek dopoldne je imelo sejo ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Glavno vprašanje, ki ga je ravnateljstvo obravnavalo, je bilo, kako plodonosno naložiti okrog sto milijonov dinarjev, ki jih zavod prejema in ki bi jih bilo treba naložiti plodnosno v take ustanove, da bi bile res v korist bolnišnic, starostnemu in nezgodnemu zavarovanju delavstva, to je za zgradbo zdravilišč, sanatorijev in ambulan, toda pod pogojem, da mora biti ta denar vsak čas likviden. Minister za socialno politiko g. Dragiša Cvetković pa je zahteval, naj se ta točka zaenkrat umakne z dnevnega reda, dokler ne bodo sprejete druge važne socialne uredbe in zakoni, kakor finančna uredba o denarju socialnega zavarovanja, o zavarovalnicah itd. Ta denar naj bi se naložil predvsem v denarno posojilo v višini štirih milijard, ki bi bile uporabljene za javna dela.

— 14 dnevni tečaj za elektr. varenje, ki je bil na Tehniški srednji šoli v Ljubljani v prvi polovici tega meseca, se je zaključil v popolno zadovoljstvo tečajnikov. Obiskovalcev tečaja je bilo 18. Ta visoka udeležba, ki je nastala spontano, brez hrupne reklame in z lastno voljo naših obrtnikov, jasno dokazuje, da naša obrt tudi v tej panogi dobiva potrebno podlago za uspešen razvoj. Varilne stroje sta dala na razpolago tvrdka Elin in naš Furlan iz Črnuč. Elinov agregat je služil za oblačno varenje, Furlanov pa poleg oblačnega varjenja tudi za točkalno varenje. Slednji je na tem tečaju zelo dvignil ugled za svoje aparate in priznati se mora, da je prekorajčil vsa pričakovanja tečajnikov. V bodoče bi želeli, da bi bili taki tečaji bolj pogosti in da bi prireditelji tečaja nudili učencem še več možnosti varjenja z večjim številom razpoložljivih varilnih strojev. Prodajalci teh strojev bodo šli v tem pogledu prav gotovo radi na roko.

— Iz legije koroskih borec. Vse bivše borec, ki so sodelovali pri osvobodilnih bojih na naši severni meji, opozarjamo, da bo v Ljubljani članski sestanek dne 27. marca ob 9 popoldne v restavracijskih prostorih pri »Stribarju«. Tovariši boreci! Udeležite se polnostevilno prvega sestanka, na katerem bo poročal delegat glavnega odbora iz Ljubljane. Pridite, da si po dolgih letih ponovno obudimo spomin na ono dobo, ki nas je zvezala v resnično in zvesto tovarištvo!

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjanju naravna »Franz-Josefova« grenka voda zoprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

— Dva ponesrečena. V ljubljansko bolnišnico je bil včeraj sprejet 42letni posestnik Franc Blatnik iz Hinj pri Novem mestu. Padel je ponoči s kozolet in dobil hude notranje poškodbe ter si je zlomil hrbtenico. — Nenavadna nesreča se je pripetila 9letnemu posestnikovemu sinu Cirilu Lavriču v Hrašču pri Moravčah, ki je doma pokladal kravam. Krava ga je sunila z rogom v usta ter mu prebila ustnice in čeljusti.

— Slabotne, slabokrvne in počitka potrebne čitatelje opozarjamo na znano »Serravallo« kinavino z železom, o katerem se je nad 10.000 zdravnikov pohvalno izrazilo. Dobiva se v vseh lekarnah. Reg. S. 3290. 24. II. 1933.

— Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

— Zdravstveno stanje reis-ul-uleme Čauševića se je zadnje dni zelo poslabšalo. Čaušević je bil verki poglavar muslimanov v Jugoslaviji, dokler ni bil upokojen. Poleg drugih prijateljev ga je obiskal tudi sarajevski nadškof dr. Sarič.

— Spomenik nadškofu Bauerju. Zagrebški nadškof dr. Štepinac je v spremstvu kanonika msgr. Barleta obiskal te dni atele znanega kiparja prof. Frangeša v Zagrebu. Prof. Frangeš je nadškofu pokazal skico za spomenik pokojnemu nadškofu Bauerju. Skica kaže dr. Bauerja v svečanem nadškofovskem ornatu z nitro na glavi in škofovsko palico v levi roki, desno pa v znamenju blagoslova. Dr. Štepinac je izrazil svoje zadovoljstvo s to skico. Ta spomenik bo postavilo »Društvo za olepšavanje Zagreba«.

— Velika kriza v pomorskem prometu. Naš pomorski promet je obvela velika kriza. V Splitu je mnogo ladij, ki zamažajo na zaposlitev, poleg tega pa počivajo v splitski luki še drugi parniki, med temi neki romunski parnik, ki je prazen priplul iz južne Amerike v Anglijo, tam naložil premog za Benetke, od tam pa zopet plul prazen v dalmatinske vode. Ker se ne spleča nadaljnja pot v Romunijo, romunski parnik odlaga v Splitu svojo opremo. Na parniku je poveljnik dalmatinski Hrvat, moštva pa je pol Dalmatincev, pol pa Romunov.

— Požar v Bački. V občini Seki v Bački je nastal tamkajšnji tovarni konople velik požar, ki je uničil vso tovarno, hkrati pa vse bližnje naselje. Poleg tovarne je pogorelo več hiš, ki so po večini last revnih naselencev in delavcev.

— Pogozdovanje Dalmacije. V Dalmaciji je v teku velika gibanje, da bi se tamkajšnje kršne planine pogozdile. Najbolj živahno je to gibanje v okolici Šibenika, kjer so zadnje dni posadili samo okrog mestnega kopališča Jadrina nad 10.000 mladih dreves.

Ljubljana

V soboto, dne 26. marca 1938.

Gledališče

Drama: Sobota, 26. marca ob 15: »Bela bolezen.« Dijaška predstava po globoko znanih cenah od 14 do 2 din. — Nedelja, 27. marca: »Rdeče rože.« Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 28. marca: Zaprt.

Opera: Sobota, 26. marca: »Helena.« Izven. Znižane cene od 24 din navzdol. — Nedelja, 27. marca ob 15: »Grofica Marica.« Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Traviata.« Izven. Gostovanje ge. Zlate Gjurgjenac. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 28. marca: Zaprt.

Prireditve in zabave

Franciškanska prosveta M. O. v Ljubljani ponovi v nedeljo, dne 27. t. m., točno ob 8 zvečer, v franciškanski dvorani Jurčičevega »Desetega brata« v režiji g. Milana Skrbinskega. Kljub visokim režijskim stroškom ostanje tudi za to predstavo znižane cene po 6, 4, 3 in 2 din. Predprodaja v pisarni »Pax et bonum« v Franciškanski pasazi. — »Mladost«, drama v treh dejanjih, uprize v nedeljo ob 5 popoldne v franciškanski dvorani. — Vstopnice po 8, 6, 4, 3 in 2 dinarja so v predprodaji pri »Pax et bonum« (Franciškanska pasaza) in na dan predstave dopoldne pri blagajni.

Predavanja

Filozofsko društvo v Ljubljani bo priredilo drevo ob 6 v mineraloški predavalnici na univerzi predavanje: Svet in življenje z vida volje. Predaval bo univ. prof. dr. Albert Bazala, predsednik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu. Vstop prost.

Sestanki

Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine ima 8. redni občni zbor v nedeljo 27. t. m. ob 9 v sejni dvorani mestnega glavarstva v Ljubljani.

Kino

Zvočni kino Vič predvaja drevo ob pol 9 senzacionalni pustolovski velfilm iz pragozda: Tarzan z mogočevalcem. Za dodatek Foxov zvočni tednik.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste.

Buffe Rio črna express
kava Din 1.50

1 Društvo »Dom slepih« je darovala gospa Vida Pfeiferjeva, soproga načelnika kralj. banske uprave, 100 din namesto cvetja na gomilo prerano umrlega g. Petra Skaberneta, stud. techn., za kar se ji požar najlepše zahvaljuje.

1 Požar na Šišenskem vrhu. Včeraj okrog 5 popoldne je izbruhnil precej obsežen požar na vrhu Šišenskega hriba. Najbrž je kakšen nepreviden sprejemalec odrgel tleč ogorek cigarete v suho travo, nakar se je vnela trava. Plamen je objel večji kompleks suhe trave in grmičevja. Poklicani so bili mestni poklicni gasilci, ki so prihitali z orodnim vozom in ki sta jih vodila g. Rozman in Ogrin. Gasilec pa ni bilo treba gasiti, ker so že drugi sprejemalec in pa sosedje ogroženega zemljišča sami pogasili požar. Škoda ni velika. Bila pa je znatna nevarnost, da se vna-mejo drugi gozdni deli Šišenskega vrha.

1 Promet v podaljšani Ilirski ulici. Odkar je novi del ceste urejen in utrjen, se je prišel tu osebnih in voznih promet živahno množiti. Zaradi tega vidis zdaj od jeseni sem drdrati od jutra do večera po tej »odprti žili« predmestne Ljubljane: vozove vseh vrst, osebnih in tovarnih avtomobile vseh kalibrov, motocikle in kolesarje pozno v noč gori in doli, da se ob suhem vremenu vse kadil! Ta prej idilični mirni gornji del Ilirske ulice je postal nenkrat teren dnevnega in nočnega prometa, ker služi kot bližnjica z Vidovdanske ceste!

1 Ovirana pasaza na hodnikih. Zadnji čas se je razpasla ponekod v predmestjih vprav malomestna razvada, da zastavljajo ljudje po dva in trije na hodnikih pot pešcem ter klepetajo, drugod ti pa odkladajo razni vozniki premog in drva za stranke kar na hodnik pred večna vrata, namesto ob rob ceste, s tem pa zapirajo pasazo pešcem, ki morajo potem na blatno cesto! Ker ni to v skladu s cestno-police, redom, naj napravi policija tu red.

1 Lepo in dobre moške obleke lastnega izdelka priporočam po zelo zmernih cenah A. Kune, Ljubljana, Gosposka ul. 7.

1 Predzna tatvina kolesa. V četrtek zvečer je bilo izpred kavarne »Tabor« na predznan način ukradeno lepo kolo, last brisavskega mojstra Mirka Trtnika. Tat je izmed treh koles, ki so bila na kupu, ukradel najlepše kolo. Kolo je bilo znamke »Precioza« in rjavno prepletkano. Lastnik kolesa g. Mirko Trtnik, brisvski mojster na Ambrozevem trgu, objavlja nagrado 200 din tistemu, ki more izslediti tatu ter mu vrniti na ta način kolo.

Samo še danes

ob 16. in 19.15 uri

Gospodarji viharja

Ob 21.15 uri premiera velikega pomorskega filma v glavni vlogi Pat O'Brien

PODMORNICA D-1

Sijajni podvigi junaštva in drugarstva!

KINO MATICA 21-24

Maribor

m Proslava 50-letnice smrti sv. Janeza Boska v Mariboru. Maribor bo prihodnje dni slovesno proslavil 50-letnico smrti ljubitelja mladine sv. Janeza Boska. V dnevi ob 31. marca do 2. aprila bo v tukajšnji stolnici slovesna tridnevna s pridigami o don Bosku. Veako jutro bo ob 6 pridiga in sv. maša, zvečer v četrtek in petek ob 17, v soboto ob 18 pridiga in blagoslov. Pridigoval bo dr. Franc Volčič, ravnatelj salezijanskega zavoda na Selu pri Ljubljani. V nedeljo, dne 3. aprila bo v stolnici ob 6 pridiga, nato sv. maša, ki jo bo daroval škof dr. Ivan Tomažič. Med sv. mašo bo skupno sv. obhajilo obenem s članicami mariborske Kršćanske ženske zveze. Ob 10 bo slavstvena pridiga prevzvišenega lavantinskega vladike, nato pa lovensa sv. maša, kateri bo prisostvoval škof dr. Tomažič. Pel bo zbor salezijanskih gojencev z Rakovnika pri Ljubljani. Med sv. mašo se bo nabiralo za ustanovitev salezijanskega mladinskega doma v Magdalenskem predmestju. Ob 17 bo v unisoni dvorani slavstvena predstava: »Z don Boekom soncu nasproti«. Izvajali jo bodo gojenci salezijanskega zavoda na Rakovniku. Vstopnina 15, 12, 10, 8, 6, 5, 4 in 3 din. Predprodaja velopnic v obeh knjigarnah Cirilove tiskarne.

m Podelitev diakonata. V soboto, dne 2. aprila bo v tukajšnji stolnici podelil škof dr. Tomažič subdiakonom drugi višji red ali diakonat.

m Ogenj uničuje. V Kostanjevici sta pogorela kočarja Ignac in Alojzija Hribernik. Požar je nastal zaradi slabega dimnika, pri katerem je začelo tleti leseno tramovje. Uničil je siromakom hišo do tal ter je zgorela tudi vsa oprava in obleka, rešili so si samo to, kar so imeli na sebi.

m Milijonski davek plačujemo letno alkoholu in nikotinu. Alkohol ne posveča narod, on je ubijalec, umetnost je duša naroda, ona ga dviga pred svetom, njej plačujemo svoj davek, ker je izraz duše, najlepša in najgloblja, večnega v narodu, zato ne pozabimo, da je jutri, v nedeljo, dne 27. t. m. ob 10 popoldne v dvorani Kazine v Mariboru otvoritev prve kolektivne razstave mladega umetnika akad. slikarja Doreta Klemenčiča, kjer nam bo govornik v kratkih potezah predstavil umetnika in njegovo delo.

m Tujkoprometna propaganda za leto 1938. Tujkoprometna zveza v Mariboru opozarja vse lastnike hotelov in penzionov ter olepševalna in planinska društva, naj zahtevajo pred sestavo novih prospektov točne podatke glede železniških olajšav za letovišarje. Kakor je bilo že objavljeno, so sedaj vsi kraji izenačeni in imajo inozemski gostje že po 5 dnevnem, domači gostje pa po 10 dnevnem bivanju v kateremkoli kraju naše države pravico do polovične voznine. S to širokogrudno spremembo potniške tarife je železniška uprava pomagala k nadaljnjemu razvoju tujkega prometa v onih krajih, ki dosedaj zaradi preizke nadmorske višine niso mogli nuditi obiskovalcem ugodnost polovične voznine.

m Občni zbor mariborskega pododbora združenja rezervnih častnikov in bojnikov bo v ponedeljek 28. t. m. ob 20 v dvorani restavracije »Novi svet« ob Jurčičevi ulici 7.

m Tombola, kakor je Maribor še ni videl, bo v Mariboru v nedeljo 3. aprila popoldne na Trgu Svobode. Rdeči križ, ki prireja tombole, je poskrbel za izredno lepe nagrade, med njimi popolnoma nov avto znamke »Opel«.

m Prvošolec na begu. Čihal Antonija, žena železničarja iz Bolfenkove ulice, je prijavila policiji, da je pobežnil od doma njen 12-letni sinko Stanislav, dijak I. razreda realne gimnazije. Fant je visoke suhe postave, nosi ponošeno športno obleko, brez pokrivala, ima rjave čevlje.

Celje

Načrti Hirschovih peči
ukrađeni v Celju

Javnost nas vedno izprašuje, kako je s tatvinami v cinkarni. Po mestu so ljudje govorili o aretacijah uglednih celjskih industrijcev, vendar javnost ni mogla zvedeti ničesar, ker vse zadevo zakrivajo ter so jo spravili pred sodišče, da se tam reši.

Metalna d. d. proizvajala edina v državi takozvano litopon barvo. Za proizvodnjo te barve so potrebne specialne peči. Metalna tovarna je kupila načrte holandskega izumitelja Hirscha ter imela edina v državi Hirschove peči, ki so znane po vsem svetu, vendar pa jih ima v vsaki državi le ena tvrdka. Tovarna je odkupila načrte ter ima edina v državi te peči in le ona pravico do proizvodnje litopon barve, ki danes tako povprašujejo po njej v naši državi. Druge tovarne so skušale, da bi lahko proizvajale vsaj slično barvo, vendar se jim ni posrečilo brez specialnih Hirschovih peči, katerih načrte je imela le Metalna tovarna. Načrti pa so izginili iz pisarne tovarne Metalne. Stvar je prevzela policija, ki je našla načrte v stanovanju nekega gospoda v Celju, katerega so takoj aretirali. Policija je po zaslišanju aretirala še dva državca. Zadeva se bo v kratkem razpravljala na okrožnem sodišču, kjer se bo pojasnila. Aretirani so že na svobodi.

KINO METROPOL, CELJE
Uspavanka
(Benjaminio Gigli)

Pevsko društvo »Olika« priredi v nedeljo, dne 3. aprila, ob 4 popoldne v mali dvorani Celjskega doma koncert, na katerem bo zapel moški zbor krasne narodne pesmi. Vabljeni!

c Glavni turnir Celjskega šahovskega kluba za leto 1938 se je zaključil. Udeležilo se ga je osem igralcev ter si je priboril izmed 7 dosegljivih točk največ Miro Modic, in sicer 5 in pol, drugi je inž. Sajovic s 5 točkami, tretje in četrto mesto pa si delita s 4 in pol točke Mirko Faje in inž. Pipuš c Higienični nedostatek v Zdravstvenem domu. Na dvorišču Zdravstvenega doma v Celju imajo že več let jamo za smeti, ki pa prav nič ne ustreza higieniskim predpisom. Jama namreč ni pokrita, zaradi česar se nabira v njej deževnica, ki včasih dopolni jamo do vrha. Ta voda premaka zid sosednje stanovanjske hiše ter povzroča nezdravo vlogo v stanovanju. Nevarno je tudi, da se v toplih poletnih časih pojavljajo v jami kalni bolezni in tudi ogrožajo bližnji okoliš. Prosimo prizadete, da takoj odpravijo ta nedostatek, ker je vendar jama na prostoru važne higienске institucije, ki naj bi prednjačila tudi v tem pogledu.

c Mrtevga so našli za plotom. Včeraj okoli 6 zjutraj so ljudje našli za plotom za drvarnico pri

Kolenčevih na Lavi pri Celju starčka, ki je ležal skrčen. Ugotovili so, da je mrtev. Takoj so obvestili policijo. Komisija z dr. Podpečanom je ugotovila, da je starček umrl zaradi starostne onemoglosti in da je to 67 letni berač Stamol Stefan iz Velike Pircšice. Pri njem so našli odgonsko listino iz Ljubljane, od koder je bil šupiran v Celje. Tu se je revez potikal dalje časa in beračil po mestu in okolici, dokler ga ni dohitela smrt. Pozno v noči je iskal prenočišča, pa je padel od slabosti in izdihnil. Na obrazu so se mu odražala vidna znamenja, da je umrl v hudem trpljenju. Njegova obleka je bila vsa strgana in ušiva ter zamazana od zelenih alg, po katerih se je v smrtnem boju premetaval. Pokopali ga bodo na celjskem pokopališču. Naj počiva v miru!

Za hotelirsko strokovno šolo v Mariboru

Maribor, 25. marca.

Gostinska stroka potrebuje v tujsko-prometni Sloveniji višje kvalificirane osebe. To je nuja zahteva vedno bolj razvijajočega se turizma. Odpomogla bi ji ustanovitev hotelirske strokovne šole. Potrebo take šole je prvo uvidelo in začelo propagirati mariborsko Združenje gostinskih obratov. Začelo je zbirati poseben sklad, v katerem je zbrana že lepa vsota. Uvidelo pa je, da je za takrat, da samo s svojimi lastnimi močmi take šole ne bo moglo ustanoviti ter je vzdrževati v obratu. Ze pred mnogimi leti so začeli mariborski hotelirji in gostilničarji akcijo pri mestni občini, da bi se taka šola v mestu osnovala. Mariborska občina je važnost takega zavoda takoj spoznala ter je bila pripravljena podpirati ga z vsemi močmi, pa tudi ona ne bi zmogla potrebnih sredstev. Angažirati bi se morala pri tem vprašanju banovina, ki bi edina zmogla sredstva za vzdrževanje šole. Na zadnji seji banovinskega turističnega sveta v Ljubljani je zastopnik mesta Maribor, podžupan Franjo Zebot, sprožil to vprašanje ter predložil banski upravi naslednji načrt za ustanovitev te šole, ki ga je sestavilo Združenje gostinskih podjetij v Mariboru.

V hotelirsko strokovno šolo naj bi se sprejemalo 20 do 30 gojencev. Pouk bi trajal od 1. oktobra do 31. marca vsako leto. Šola naj bi bila v obliki internata. Pouk bi obsegal sledeče predmete: trgovsko in obrtno zakonodavstvo, komercialno znanstvo, tujski promet, ureditev notranje opreme hotelov in gostinskih podjetij sploh, nauk o živilih in poživilih, mednarodni hotelsko-sanatorijski obrt, mednarodni hotel-service, hotelska in sploh gostinska higiena, zakonodaja o vinu in kletarstvu, serviranje, kuhinjsko gospodarstvo in higiena, računstvo, knjigovodstvo, geografija. — Ustanovitev take šole ne bi našle v Mariboru na nobene težkoče, ker bi se lahko dobilo v mestu samem primerno učno osebo. Tudi prostori za šolo bi se dali najti. Ustanovitev take šole bi pa bila za Maribor tudi v narodnostnem pogledu velike važnosti. Z ukinitvijo pokrajinskih samouprav se je Maribor demoraliziral na navadno provincialno mesto. Nekaj odškodnine mu je treba dati sedaj vsekakor v drugi obliki, da se bo mesto okrepiło ter bo postalo od-pornejše zaradi bližine velikega sosedja, čigar vpliv se bo pri nas pojavil na narodem in gospodarskem polju.

Iz Julijske krajine

Nova sv. maša. Dne 24. aprila bo pel svojo prvo sv. mašo v župni cerkvi v Mirnu pri Gorici tamošnji rojak g. Oskar Kogoj.

Sempolaj. Na praznik sv. Jožeta smo pokopali tukajšnjega trgovca g. Ivana Sušteršiča; umrl je po daljšem bolehanju star 52 let. Lep pogreb z ubranim petjem domačega zbora je pričal, kako smo ga cenili kot dobrega in poštenega moža. N. p. v. m.!

Smrt slovenskega obrtnika. V sredo 23. t. m. je po kratki, hudi bolezni umrl v Gorici trgovec in mehanik g. Ignacij Plahuta v cvetu moške dobe, v štiridesetem letu. Doma je bil iz Batuj. Na Tržaški cesti je imel dobro vpeljano trgovino z dvokolesi in mehaničnimi delavnico. Bil je dober družinski oče, podjeten obrtnik in pošten Slovenec. V petek je obšel z influenco, pridružil se je pljučnici in v sredo zjutraj je podlegel. Zapuščena žena s tremi otroki. Vsi, ki so ga poznali, bodo ohranili vedno vedrega in delavnega moža v lepem spominu. Dragi Nace, počivaj v miru!

Za veliko noč v Slovenijo. Kakor je bilo že javljeno, priredi gorisko potniško in turistično podjetje Apptani za velikonočne praznike v Slovenijo tri izlete v treh različnih skupinah. Prva skupina se bo odpeljala iz Gorice v soboto 16. aprila ob 7 zjutraj s korierami. Njena pot bo šla po Vipavski dolini skozi Postojno v Ljubljano, odkoder se bo vračala po isti poti v ponedeljek 18. aprila ob 5 popoldne. Voznja s skupnim potnim listom vred stane za osebo 75 L. Druga skupina se bo vozila z vlakom čez Podgorico in Jesenice v Ljubljano in po isti poti nazaj. Odhod iz Gorice v soboto 16. aprila ob 8.27 zjutraj s severne postaje, prihod v Ljubljano ob 3.38 popoldne, odhod iz Ljubljane v sredo 20. aprila ob 3.45 popoldne, prihod v Gorico ob 9 zvečer. Voznina in skupni potni list staneta 70 L. Tretja skupina je določena za izletnike, ki hočejo obiskati z lastnimi vozili (avtomobil ali motor) Ljubljano in Bled. Tvrdka Apptani jim oskrbi vse, kar je potrebno za prehod čez mejo (tripitk). Iz Gorice zapovrstni odhod v soboto 16. aprila ob 1 popoldne naprej; na Veliko noč obisk Bleda, zvečer povratek v Gorico. Prijave za vse tri skupine se sprejemajo pri imenovani firmi do 5. aprila.

Novo centralno postajališče za koriere bodo po raznih težkočah in ovirah otvorili dne 1. aprila v Pulju.

Devetnajstletnica fašizma. V torek 23. t. m. je vsa država praznovala devetnajsto obletnico ustanovitve prvega fašija. Prvi fašistovski krožek je ustanovil vladni načelnik in vodja fašizma dne 23. marca 1919 v Milanu na trgu S. Sepolero. Udeleženci tega prvega fašistovskega zborovanja se zato imenujejo »sansepolkristi«. Tudi v Julijski krajini so fašisti in strankine organizacije slovesno obhajali zgodovinski dan. Šole in državni uradi so imeli praznik.

Požar v skladišču vojnih ostankov. Iz Gorice poročajo: V neki baraki v Via Campi, kjer je skladišče različnih vojnih ostankov — železja in izstrelkov — je nastal požar, ki so ga na ognjegasci hitro udušili. Med požarom je eksplodiral še ne uničen projekt in sta bila lahko ranjena in osmojena dva delavca, ki so ju morali prepehtati v mestno bolnišnico.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Pokojnik

(28. marca 1938.)

Prva uprizoritev »Pokojnika« je bila posvečena spominu nedavno umrlega Branislava Nušića, čigar komedije so spominile tudi na našega zabavnega sporeda, saj smo po navedbi Gledališkega lista uprizorili po prvi dvajseti njegovih del. Dopolniti bi bilo treba, da se je »Svet« uprizoril že pred vojno in da smo prvi prevod Kneza iz Semberije dobili že 1901 — za njegovo uprizoritev ne bi vedel točnih podatkov. Kratke opombe ob Nušićevem delu in pomenu je spregovoril dramaturg Jos. Vidmar.

»Pokojnik« je zadnje Nušićovo delo — morda zares največje, zakaj v njem gre za velike reči in pisatelj je te reči dvignil mimo svoje navadne komičnosti v strahoto. Njegovo orozje ni posmeh in šala, s katero tudi velike reči napravljamo majhne in domače, pač zato, da more laže o njih govoriti. Njegovi velikokrat predrzni družabni in politični satiri pripravljajo dobrodošen smeh pot do svobodnosti. V »Pokojniku« pa je smeh potstran, saj je Nušićev nikoli ukrotena dialektika dovipov, rekli bi del njegovega govornega sloga — toda gradnja in vsebina umetnine sta novi, v njih je največji ugovor, pošastni obraz časa in ljudi, kakor ga je mogel izpovedati človek, ki ni mogel niti s smehom več braniti resnice; to je njegova zadnja, nezastrta izpoved. Zelo podoben zgodovinski zgled. Pri tragikih, ki pretresljivo izpovedujejo svoje pojmovanje o svetu, mnogokrat opazimo, da se navrstvena neizprosost proti koncu njihovega življenja spremeni v milino in modrost, nasprotno pri pisateljih komedij zmisel za navrstveno doslednost raste in dobiva bolj in bolj trde tragične poteze. Nušić je svojo zadnjo komedijo napisal kot veliko družabno tragedijo.

V »Pokojniku« nam je pokazal zdravega in plemenitega človeka, ki zaradi nezveste žene za nekaj časa odpotuje, toda nenavadni slučajni dogodki povzročijo, da ga proglase za umrlega — njegovo premoženje, čast in ženo pa si prilasti ničvredna okolica, ki v najrazličnejših podobah kaže neki celotni propad sodobne družbe. Ko se »pokojnik« vrne, ta družba obupno brani svojo nepošteno dediščino, zato uniči poštenjaka: ova-dijo ga kot človeka, ki je družbi in državi nevaren, in »pokojnik« mora pod tujim imenom zbežati iz države. Vse to se zgodi tako naravno, skoraj neopazeno za ves drugi svet. Iz ozkega družinskega kroga se sproži dejanje in zajame sorodnike in znance, naenkrat razburi vse javnost, toda družba se hitro stisne vase, ugonobi svojo žrtv in življenje gre spet po stari poti. S posebno tehniko nam je Nušić v vseh treh dejanjih zbral vso družbo v sklenjen krog, jo analiziral v njenih prejšnjih delih, vzemirli v brezskrbnosti njene grešne posesti in pokazal v doslednosti njegova boja in v zmagi. Z neusmiljeno točnostjo gre dejanje do zadnje stopnje, ne zavesti najmanjše upanje v pravico, zakaj prišel je čas, ko je začelo zlo zmagovati. Ta grozna podoba, v kateri se meša satira z grotesko in smrti, porog in kriv uprizarjočega se poštenja, se bo zdela maršalku in dobra igra, morda celo smešno prisilje-na in nevarna zaradi svojega obupa nad človekom, toda iščimo in pregledno majhne zarodke današnjih družinskih tekmovalcev in bojov, spremelja-jmo njihove posledice in videli bomo, kako vse vodijo ekoni »Pokojnika«.

Nušićovo delo je v ostrem režiskem pojmo-vanju g. C. Debeveca dobilo močno podobo. Navadno so Nušićeva dela hvaljena sama po sebi, ker so pisana kakor nalašč za zadoščenje poslušalca. Tukaj pa je zadeva drugačna; osebe niso le smešne podobe, v njih je naravstven boj, v kolikor so ga zmožne; ta družba se v neki meri vendarle še bori sama s seboj, dokler popolnoma ne podleže zlu. Prav to stran so igrali dobro in jasno izrazili, zato je uspeh igre močnejši v njeni naravstveni resnici kakor v cinikični komičnosti. Pavle Marič, »pokojnik« g. Kralja, nima sicer velike naloge — njegov naravni in dosledni nastop pa daje igri mirno in prepričevalno osnovo. Žena Rina g. M. Danilove nam prikazuje brezdušno moderno povprečnico, ki ji je življenje sama zabava in vsa svoja dejanja spretno skriva z lepo lažjo. V tej podobi je pisatelj poudaril ironijo nezvestobe: žena, ki je prav tako nezvesta svojemu drugemu možu, se silno prestraši vrnitve svojega prvega moža in se boji, da bi bil njen drugi zakon neveljaven. Središče igre je Spasje Blagojevič g. Cesarja. Lažni sorodnik »pokojni-kov«, ki ustvarja velika podjetja s pretehtano in sleparneko spekulacijo, je vojskovodja proti »po-kojniku« in izvaja vse svoje načrte z velikim na-siljem in prebojnim uspehom. Tudi vsa druga okolica, g. Drenovec, g. Skrbinek, g. Jan in g. Sanein so v svojih podobah podali jasno in izra-zito igro. Edina tipična Nušićeva podoba je Anta; ob njem se pisatelj igra s komičnimi odmevi, kar je g. Daneš izražal s posebnim posluhom. Tudi publicist Mladen Djakovič g. Potokarja je bil zlasti z mogočno zunanjo kretnjo odličan. Prese-netil je zopet z izvirnostjo g. Sever kot ruski iz-seljencec. Po daljši odsotnosti je spet nastopila g. M. Saričeva, ki jo je občinstvo prisrčno po-zdravilo ob odprtem odru in ji povedalo, kako se veseli njene vrnitve. Njena tetka Aginja je bila prisrčna, drobna študija na zunaj nepomembne vloge, igrala pa ji je dala poseben poudarek. V splošnem: zopet predstava, ki smo jo lahko veselili.

P. K.

Mozart: Don Juan

Ob 25letnici umetniškega dela ravnatelja Mirka Poliča

Jubilej svojega umetniškega delovanja je proslavil ravnatelj naše opere Mirko Polič z uprizoritvijo ene najmonumentalnejših opernih umetnin — z Mozartovim »Don Juanom«.

Velikostne umetnine je označil že Goethe, ko jo je nazval »duhovna stvaritev, v delih in v celoti iz enega duha, iz enega liva, predahnje-na z dihom enega življenja«. Da, to je Mozartov »Don Juan«. Umetnina, ki je vsa ustvarjena po najčistejših umetniških zakonih, ki žive že izven človeka v prostoru, vezani na isto duhovno pra-počelo, ki je pogoj in gibalno sploh vsega življenja. Ta umetniški ideal je v tej umetnini uresničen in zato je v njej odsev skrivnosti življenja, zato v njej sposobnost vzbujanja najtanjših doživljaj človekove duševnosti.

Mozartovo opero je treba doživeti kot celoto, kot enotno doživljeno umetniški lik, ki ga skla-datelj ob ustvarjanju duhovno pregleda v celoti z enim pogledom, kot lepo sliko ali čednega človeka, kakor pravi Mozart sam. Zato je v nje-govih umetninah tako popolna arhitektura, zato vse tako odmerjeno in uravnoteženo. To pa je pri operi, tej tako svojstveno z vseh strani sestavljani umetnini možno le, če je v celoti ustvarjena

z enega oporišča, ki je obenem umetniški vrh. In to oporišče je v Mozartovi operi glasha: »v operi mora biti poezija docela poslušna hčerka glasbe,« je dejal mojster sam; v njej mu je bila muzika popolna vladarica. In zato je Mozart, ki je bil, dejal bi, večvredna glasba in ki so mu bila vsa duševna doživljanja obenem žive tonske tvorbe, gledal v operi absolutno glasbeno umet-nino, ki ji je besedilo in dramatska vsebina ogrod-je za urejevanje in razpostavljanje pisanih čust-venih doživljaj, iz katerih rastejo tonske oblike. Toda v tej glasbi je obenem vendar izvrpana tudi dramatska vsebina. V doseg tega se mo-ster pri glasbenem ustvarjanju ni opiral na že nazven uresničene dramatske pojave, kot zažive na pozorišču, temveč je segel globoko, prav tja do onega duhovnega vzgiba, ki je nazven rodil dramatsko dejanje ter je iz tega istega vzgiba ustvaril svojo glasbeno podobo; poglubil se je te- da v duhovno prvotnost in dopustil, da mu je ta narekovala glasbene misli. Tako je razumljivo, da je ta glasbena podoba polna dramatike, prav iste, kot je položena v dejanje samo in v značaje igralcev te iste dramatske zgradbe; razumljivo pa tudi, odkod ta idealna zlitost celotne umetnine, kjer ne veš, kdaj te nosi vsebina, kdaj oblika, kdaj drama, kdaj glasba, temveč veš le, da se nahajaš v dvignjenem svetu umetnosti, kjer se razgovarjaš s toni in njihovimi oblikami. In te tonske oblike so plod svojstvene Mozartove osebnosti, ki je zmogla vsa pisana človeška doživljanja prenoviti v jasno in lahkonostno podvigljeno glas-beno snov, ki hrani zato v sebi kljub svoji pre-prostosti izredno izrazno napetost in stremečo nepojmljivost, pa najsi se razpreda v svetu neke jasne otroškosti, take, kot jo nosi končno na dnu svoje duše še vedno vsak človek, in kot se vanjo znova in znova v življenju zateka po uteho — morda v najbolj bridkih urah svojega življenja.

»Don Giovanni« — drama giocosa per musica« — je umetnina, ki jo je gradil skladatelj še po italijanskih pozno baročnih vzorih. Delo, ki mu je napisal besedilo znani libretist da Ponte, je bilo komponirano za praško gledališče in je tudi v Pragi doživelo svojo prvo uspešno uprizoritev (1787). Snov je vzeta po takrat razširjeni baladi o lahkoživem zapeljivcu in njegovem kamnitnem gostu. Na svojih pustolovčinah je slepoglavji za-peljivec žená Don Juan ubil očeta lepe Donne Anne in s tem zgrnil nad se jezo duha, ki ga je preganjal najprej potom svoje hčere in njenega ženina Don Octavio, končno pa se je kot oživljeni nagrobni spomenik sam pojavil v gosteh pri Don Juanu in mu prinesel pogubo. V tej zgodbi je oživljen motiv nikdar zadoščenega in morda v tem še tragičnega stremjenja po erotični utehi, ki je končno po globoki ljudski etični zavesti usodno kaznovano, ko se zapeljivec žviž pogrezne v zemljo in ga objamejo življenjski plameni (dis-solutio punitor, kot je tudi stalo v nazivu te opere). — Ta vsebinska snov, ki nekako v sha-kespeariskem zmislu združuje v sebi veselje z resnobo in veže pojave tostranstva z onostranstvom, je bila deležna najvišjega, kar je zmogel Mozart v svoji muzikalni tvornosti. Tu se je vzpela v skrajnost skladateljeva fantazija in je rodila plemenit plod čiste lepote, popoln tako v posameznem, ko v celoti. V zgradbi ima delo poteze neapolitanske opere in je sestavljeno iz posameznih tonskih likov: iz arij, duetov, tercetov, kvar-tetov in zborov, ki jih deloma veže recitativ. Največ je uporabljena da capo arija. Sicer pa se večje v delu vplivi opere buffe in serie v eno celoto. Najlepa razpoloženja je znal Mozart ustvarjati z ansambli, kar je posebna mojstrovina njegove operne tvornosti (Andante ob Komtur-jevi smrti, tercet mask itd.), poleg njih pa je polagal viške svoje glasbene fantazije še v razne arije solistov, ki vzbujajo res polna estetska ugodja.

To umetnino je na naš operni oder postavil ravnatelj Mirko Polič, in sicer sam kot režiser in dirigent. Naslonil se je na njeno prvotno podobo, ki je v poslednjem času precej prevladala. Znano je, da je dobila ta opera za svojo uprizoritev na Dunaju še za Mozarta svojstvene poteze, ki so se bolj prilagale nemškemu okusu in je pozneje obstalo dvoje pojmovanj tega dela: prvo je po-lagalo težišče na komično stran in je v celoti stop-njevalo lahkonost, drugo pa je v delu videlo tragedijo, ki pa je potem veselih primesi in čistih glasbenih sestavin (po okusu nemških klasikov) toliko podvignjeno, da postaja vsebinska snov manj važna in da je tako omogočeno svobodnejše čisto lepoto dojevanje. Če pa se je po obliki naslonil režiser in dirigent na prvotno podobo »Don Juan«, se je v pojmovanju precej močno približal nemški zasnovi in podčrtal v delu tra-gično patetičnost. Tako so ostale vesele sestavine umirjena spremljava žaloigr, ki se tiho razvija iz začeta mimo močnega podviga konec prvega dejanja do konca, kjer se skoraj presenljivo zaključijo s katastrofo glavnega junaka. S to propastjo je Mozart sam zaključil dunajsko uprizori-tev, ki je s tem vzdržala tragični značaj; »scena ultima«, v kateri se ostali veseli svoje bodočnosti v novem življenju, je odpadla. V naši uprizoritvi pa, ki se v zunanji zamisli drži prvotne podobe, je ta scena odprta in tako se končno o njej dru-žiha nekako obe zamisli tako, da so prvotni zuna-nji podobi umetnine vdahnjene poteze drugotne-ga pojmovanja, s tragičnim poudarkom. — S teh-nične strani je uprizoritev dosegla umetniško dostojen obraz. Lepo in smiselno je zgrajena odrska stran, ki je v glavnem dobro optra na tradicijo, kot jo uživa od svojega nastanka ta opera, kateri so kot edinstveni umetnik za čim popolnejšo uprizoritev poklanjali svoje najboljše sile največji oblikovalci gledališke umetnosti. — Okusno in stilno primerno, pa obenem v množstvu slik dobro porabno scenično okolje je ustvaril inž. Franz. V to pa je življenje dramatičnega de-janja razpostavil režiser ter mu izdelal značajno umetnine primerne poteze. — Glasbeni del je bil opazno deležen velike pozornosti in nege, mno-go podrobnih preizkušenj in idealov. In ker so nedvomno tudi posamezni umetniki v orkestru domeli veličino Mozartove glasbe ter se ji spošt-ljivo priklonili, je glasbena celota v podajanju dobila kvaliteto lica. Obenem se je dirigent z vso vnemo poglubil v stilni značaj te umetnosti in ji gladi obraz in izraz v zmislu njene pristnosti.

Tudi pevci so dali svoje najboljše, le da je vaekemu od solistov uspelo ustvariti umetniško ugoden lik v toliko, v kolikor je zmogel sebe in svoje sposobnosti vtopiti v značaj te svojstvene in zaradi posebne estetske kristalnosti tako občutljive in kritične umetnine, ki se takoj upre ob vankem, pa sicer še tako malo opaznem izpada-nju iz stilnega kroga. — Baritonist Primožič je izoblikoval v Donu Juanu junaka-osvajalca žen-skih src, ki z neko osebno brezbrzičnostjo hodi mimo žrtve ne strašče se še tako težkih ovir, ki hladnokrvno celo skozi zločine stopa za svojimi smotri. Dodal mu je nekaj teatralne patetike — tudi v petju — a ta je nekam motila sicer stilu dobro prilagočajočo se odsko podobo. — Njegove-mu slugi Leporellu je izdelal basist Julij Betetto

zelo prepričevalno postavo; v tej je spretno dru-žil z naravno in prijazno šaljivostjo rahel in pravni del resnobnosti, s čimer je zadel v bistvo tega mozartovskega opernega značaja. Plemenito je izdelal tudi pevsko stran s priznano sposob-nostjo za lepo kantileno in zmisleno prednašanje — dosegačoj vsekakor višek v znani registrski ariji. — Malo pa je dosegla Mozartov slog in nekam medlo je izoblikovala plemenito Donno Anno sopranistinja Oljedekopova, ki (ne glede na zunanje zahteve) kljub lepemu prizadevanju ni mogla doseči pravega pevskega značaja; ovira jo način petja, ki ni kos zahtevani melodični prož-nosti. — Basist Petrovič je dal staremu Kom-turju navzven ugodno postavo, le glas ne zadošča v dosegu one grozniceve probolnosti, ki je po-trebna zlasti v poslednjih slikah — če naj bi bil učinek skladen zamisli prvotne opere. (Da je mesto v kip maskiranega pevca samoga nastopi-la prava soha in da je Komturjev glas zvenel skozi megafon — to je pristnosti umetnine ne-dvomno v škodo). — Mladí Don Octavio je svoji plemeniti pojavi našel zelo privlačnega obliko-valca v tenoristu Jožetu Gostiču, ki je ustvaril tej postavi pristen značaj; slogu primerno in s pravim estetskim čutom je pevec oblikoval tudi pevske člene z viški v svojih dveh vmesnih ari-jah, kjer je razvil najlepša svojstva svojega pev-skega oblikovanja. — Sopranistinja Vidaličeva se je v vlogi Donne Elvire zelo potrudila; vendar sta jo njeno začetništvo in negotovost pevskega obli-kovanja ovirala, da bi ustvarila prepričevalen odski lik. — Pač pa se je sopranistinja Nolljeva kot naivna Zerlina zavzetno razvila. Dasi je njen glas droben, je vendar z njim dosledno oblikovala pevske partije; izgovorjava je bila zgledna, me-lodije jasne in v slogu, igra prav tako prikupna. Celoten lik pa je kazal tipično italijansko zami-sel, in v toliko je nekam osamljen stal med ostali-mi, bolj nemško oblikovanimi postavami. — Čudi baritonist Kolacio je prikupno preproste-ga Masetta lepo izoblikoval, mu dal čeden pevski značaj in privlačno igro. — Pevski zbor je bil v zvoku ubran in je uspešno zastavil svoje sile za oblikovanje lepe celote.

V danih razmerah je tedaj Mozartov »Don Juan« dosegel v našem gledališču uprizoritev nad-povprečne vrednosti. Tako je z njo ravnatelj Mirko Polič nad vse dostojno proslavil jubilej svojega umetniškega delovanja, ki se na vodstve-nem mestu našega opernega gledališča odlikuje po svoji neumornosti in po stremljenju, spozna-vati vsestranske zahteve in želje dobe in človeka ter zadoščati po najboljših močeh vsem spozna-nim potrebam. V iskrenem spoštovanju pred po-žrtovavalnostjo tako darovanega dela, se čestit-kam odkritoščno pridružujemo!

V. U.

»Čase, revija Leonove družbe, letnik XXXII, št. VI., je izšel in prinaša na uvodnem mestu študijo docenta dr. St. Gogale o »Križanskem svet-lovem nazoru«, v katerem se zavzema za katoli-ški aktivizem na vseh poljih, za prehod od zgolj obrambe idealistične katoliške ideologije h kato-liškemu realizmu, k dejavnosti v vseh panogah

Čistilna moč ODOla je neprekosljiva. Aromatično varstvo Vaših ust oskrbi na najboljši način ODOl.

kulturnega udejstvovanja. Treba je katolištvo pre-nesti v življenjski sistem, za kar je treba pred-vsem posvetitve posameznika in osebnega življenj-skega nazora. Zato pa naj skrbi prav Katoliška akcija. — Gospodarski urednik »Slovenca« Drago Potočnik je v tej številki končal pregled naših državnih finan na vseh področjih in jih primerjal z razvojem vsega zadnjega desetletja. Delo je marljivo sestavljeno ter važen donosek k naši go-spodarski književnosti. Ivo Perkovič je napisal važno in z močno erudicijo podprto razpravo iz fizikalno-filozofskega sveta pod naslovom »Sodobna kriza determinizma«, ki bo zanimala vse naše fi-zike, predvsem pa filozofe, kajti podaja globok pogled v fizikalno duhovne probleme našega bi-vanja. — V »Obzorniku« je poročilo o prvem kon-gresu slovenskih frančiškanskih profesorjev v Za-grebu. Bogat je oddelek z ocenami slovenskih, srbskohrvatskih, nemških in madžarskih (prevod Cankarja!) knjig. V »Zapiski« zasleduje urednik debato ob »ponujanju roki, ki je danes eden naj-boj perečih problemov katolištva v sodobnem vr-vežju razmer. Urednik Terseglav razpravlja o anti-semitizmu, podajajoč success svojega predavanja na večeru Prosvetne zveze, ki je bilo deležno veli-kega odobravanja. Urednik ga z nekaterimi opaz-kami še izpopolnjuje. Prav tako je strnil Terse-glav sodobni pomen filozofa Schopenhauerja za 150 letnico rojstva v izbrano oznako, katere konec bo izšel v prihodnji številki.

Sport

Po svetu se je s pomladjo razmahnil sport

Nemško državno moštvo v Avstriji! Dne 3. aprila 1938. bo prišlo na Dunaj nemško državno no-gometno moštvo, ki bo za priliko ljudskega glasovanja odigralo reprezentančno tekmo z izbranim moštvom nove župe Avstrije (dejanska z bivšo avstrijsko državno reprezentanco). Isti dan se bodo najbrž vršile tudi v mestih Salzburgu, Innsbrucku, Celovcu in Lincu velike tekme med nemškimi in nemško-avstrijskimi moštv. Kakor vidimo, se Nemcem močno mudi!

Arsenala ne bo na Dunaj. Klub, ki trenutno vodi v angleškem prvenstvu prve lige, bi moral maja me-seca na Dunaju odigrati dve trening tekmi z avstrijs-ko državno reprezentanco. Avstrijska nogometna zveza pa je obe tekmi predčetrainjimi brzojavno od-povedala, ker Avstrija ne bo mogla sodelovati pri svetovnem nogometnem prvenstvu, pa bi na ta način obe tekmi postali brezpredmetni.

Italijanski amaterski boksaarji so v Kasselu in v Hanau dvakrat porazili nemške, in sicer prvič z 12:4 in drugič s 14:2 točkami.

Schmeling-Louis se bosta pomerila 22. junija. Ma-nager Mike Jacobs je sporočil zastopnikom tiska, da je definitivno dogovorjen datum spopada med Schme-lingom in Louisom. Mesto matcha pa še ni določeno. Schmeling bo prišel v Ameriko že 12. maja.

Letonska bi rada igrala namesto Avstrije. Leton-ska nogometna zveza se je obrnila na Filo z vlogo, naj bi bilo v primeru, da se Nemška Avstrija tekem ne bo udeležila, dovoljeno Letonski, da bi zavzela njeno mesto v konkurenci. Letonska je svojčas v izlo-čilni tekmi odpravila Avetrija na Dunaju s tesnim re-zultatom 2:1.

Anglija-Nova Zelandija v štirih dneh! Letalec Clouston je v nedeljo jutraj pristal pri Blenheimu (Nova Zelandija) in na ta način potolkel rekord, ki ga je bila na tej progi postavila znamenita letalka Jeanne Batten s časom 11 dni, 1 ure in 25 minut.

Clouston je postavil fantastičen čas. Preletel je progo v štirih dneh, osmih urah in sedmih minutah!!

Anglija je v rugbyju premagala Francijo. V Pa-rizu je bila preteklo nedeljo meddržavna tekma v rugbyju med Francijo in Anglijo. Angleško moštvo je zmagalo s 17:15. Tesen rezultat.

Presto North End je favorit v tekmovalstvu za angleški pokal. Pred polfinalno tekmo za English Cup so stave 2:1 za Preston North End, Sunderland 9:2, Aston Villa 7:2 in Huddersfield Town 4:1.

Škotska je osvojila prvenstvo v rugbyju, Anglija pa nogometno prvenstvo. Preteklo soboto je škotska osvojila mednarodno prvenstvo v rugbyju z impo-zantno zmago nad Anglijo. Škotje so zmagali z rezul-tatom 21:16. Tekma je bila zelo napeta in se je vršila pred 70.000 gledalci. Prisostvoval ji je kralj, in prvič v zgodovini rugbyja, kraljica. Škotska je letos dobila vse tekme ter je zmagała nad svojimi nasprotniki Walesom, Anglijo in Irsko s skupnim scoreom 52:36 točkam.

Mednarodno nogometno prvenstvo (seveda, angle-sko »mednarodno«) je doživelo razplet in odločitev že v sredo, ko je Irsko v zanimivem srečanju porazila Wales z 1:0. S tem je Anglija prav za prav že postala prvak, saj je noben njen tekmeec ne bo mogel več dohiti. Anglija je v dveh igrah dobila štiri točke, medtem ko sta Wales in Irsko iz vseh tekem (absol-viralna sta že vsa srečanja) izgubila le tri. Škotska pa ima to pot kar eno samo točko, tako da bi tudi njena eventualna zmaga nad Anglijo v tekmi, ki se bo vršila dne 9. aprila, ne mogla prav nič ogroziti Angležem prvega mesta v prvenstvu.

Poljska lahka atletika koraka. Poljaki povsod v sportu siljajo napredovati. Tudi v lahki atletiki so ogromno napredovali. Poljska lahkoatletika zveza je narasla na 248 društev. Ta društva štejejo približno 18.000 članov, med njimi se jih dobrih 7000 udeležuje aktivno. V preteklem letu je bilo izvedenih okrog

800 lahkoatletskih meetingov (!). Pri tem so Poljaki zrušili 26 državnih rekordov, od tega so jih osem osvojile ženske. Poljakine bi rade, da bi prišlo do tekme z nemškimi lahkoatletkami. Meddržavna tekma Poljska-Nemčija je določena za 9. in 10. julija letošnjega leta.

Nemzeti je grdo pogorel v Pragi. Nemzeti, ki ga je preteklo nedeljo porazila naša Vojvodina, jih je tudi v Pragi pošteno dobil v mrežo. Češkoslovska državna reprezentanca ga je v trening tekmi odpravila s prav zares katastrofalnim rezultatom 8:0. Dosti je bilo.

Poljska državna reprezentanca je izgubila z 2:7! Klub Polonia je pretekli terek naklestila poljsko državno reprezentanco, ki bo dne 3. aprila igrala z nami v Belgradu svojo povratno tekmo, s katastro-falnim rezultatom 7:2. Ta tekma je bil predzadnji tren-ing poljske državne reprezentance. Poljaki bodo imeli še eno tekmo, in sicer z reprezentanco Varšave, potem pa bodo dobili nekaj dni počitka ter 1. svet-ske odpovali v Belgrad. Kdo ve, če niso ti slabi re-zultati le pesek v oči? Vsekakor se naši reprezen-tantje ne smejo vdajati v varljive nade, da so Poljaki v slabi formi.

Jugoslovanska reprezentanca je v sredo porazila Vojvodino. Novosadski klub, ki je bil odpravil Nem-zetja s 5:1, je podlegel naši državni reprezentanci z 2:7. Lesnik je zabil tri gole. Upajmo, da bodo naši reprezentantje o pravem času vendarle znali zaigrati.

»Kibiške« fantazije. Belgrajsko »Vreme« je pred dnevi objavilo faksimile dopisa, ki mu ga je poslal neki belgrajski »kibic«. Ta kibic za prihodnjo nedeljo napoveduje sledeče rezultate: V Zagrebu BSK : Hask 5:2, Gradjanski : Hajduk 3:1, v Belgradu BASK : Sla-vija 4:1 in Jugoslavija : Concordia 3:1. V Ljubljani pa bo po mnenju tega »čarobnega kibica« Jedinstvo pre-magalo našo Ljubljano z 2:1. Tudi v tej »kibiški« ne-slanosti se razodeva škodoželjnost belgrajske čaršje proti slovenskemu klubu. Upamo, da bodo v nedeljo igralci SK Ljubljane čez ta račun napravili prav de-bel križ!

Olimpijske novice

Za olimpijske igre leta 1944 se potegujejo naslednja mesta: Budimpešta, Lozana, Helsinkí, Atene in London, med tem ko bi bile zimске igre v St. Morieu in Oslo. O tem, kje bodo igre, bo od-ločil prihodnji kongres mednarodnega olimpijske-ga odbora, ki bo v drugi polovici junija v Lon-donu.

Udeležba naših tekmovalcev na internacionalni tekmi v smuku s Canina v Italiji

Letos je bila jugoslov. zimsko športna zveza od italijanske zveze oziroma Ski Cluba Monte Tri-corno iz Trsta ponovno vabljena na udeležbo in-ternacionalne tekme s Canin 3. aprila t. l. Ker se lansko leto zaradi slabih finančnih razmer ni mogla udeležiti s svojimi tekmovalci, se je letos odzvala vabilu pod pogojem, da bo tudi italijanska zveza poslala na naš »Triglaviški smuk« ekipo svojih tek-movalcev. Določila je ekipo 8 tekmovalcev, med katerimi jih je nekaj v izredno dobri formi, ker so že ves mееc bili v trenerkem tečaju MFVN na Triglavu in kasneje na Rožci.

Ker je za to tekmo veliko zanimanje, je »Put-nik« organiziral avtobusni izlet iz Ljubljane do Chiusaforte-Nevea. Avtobusna vožnja ter skupni potni list stane 140 din za osebo. Odhod iz Ljub-ljane bo 2. aprila ob 12. uri. Vse članstvo in ostale smučarje-sportnike vabimo, da se čimprej prija-vijo na Zvezo (Tyrševa cesta I-IV) za udeležbo na to zanimivo internacionalno borbo v smuku.

Radi adaptacije trgovskih prostorov smo prisiljeni vso zalogo izprazniti najkasneje do 30. maja t. l. Vsled tega

znižujemo cene za 30% vsej damski konfekciji

Na zalogi lepa izbira damskih pomladnih in zimskih plaščev, kostumi, volnene in svilene oblike, krila, bluže, jutranje in pisarniške halje, otroške obleke itd. **Izkoristite ugodno priliko!**

F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 26. marca: 12 Plošča za ploščo hiti v ven-
ček veselih stvari — 12.45 Poročila — 13 Napovedi —
13.30 Plošča za ploščo hiti v venček veselih stvari —
14 Napovedi — 17 Za delopust (Igra Radijski orkester)
— 17.40 Psihotehnični poskusi v industriji (g. Avgust
Kuhar) — 18 Originalna avstrijska godba (bratje Ma-
lenšek) — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi,
poročila — 19.30 Nac. ura: Negoš kot potopisec (Tri-
fun Čukli) — 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji
politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 «Strela
ndri iz višine izdajalca domovine!» Cvetober iz Mar-
telačevega šaljivega lista «Juriš s pušo» (Trst, 1938).
Za pisan večer priredil Niko Kuret. Izvajajo štani-
rad. igr. druž., sodelujejo Jožek in Jekica ter Cimer-
manov šramel, vmes nekaj plošč — 22 Napovedi, po-
ročila — 22.15 Vesel konec tedna (Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 26. marca: Belgrad: 30 Operetna glasba,
31 Nar. pesmi, 32 Plesna gl. — Zagreb: 30 Opera —
Dunaj: 19.10 O filmu, 19.25 Leharjeva opereta «Kjer
poje škrjanci», 21.40 Debussyjeve skladbe, 22.20 Plesna
gl. — Budimpešta: 21.45 Ork. konc., 23.05 Plesna gl.,
24 Ork. konc. — Rim-Bari: 21 Igra — Praga: 20.20
Radijski film, 22.25 Jazz — Pariz: 22.15 Mornariški
ork. — Hamburg: 20.10 Ork. in solistični koncert —

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja drevi ob 8 in v
nedeljo ob pol 3 popoldne in ob 8 zvečer dva vele-
filma: «Luč v temi» z Errolom Flynnom, ki je znan iz
filma «Poročnik indijske brigade». Drugi film «Do-
lomiti v plamenih». Dodatek Foxov tehnik.

Radijske motnje na Jesenicah. Na Jesenicah je
veliko radijskih naročnikov, nekaj nad 300. Kljub
tovarni se še nekako posluša. Zadnje čase pa je v
Kurji vasi poslušanje skoraj nemogoče in je za
aparate sploh škoda, da jih vklopimo. Nastala je

neka motnja, ki je tako učinkovita in stalna, da ne
more biti to nič drugega kot kak motor, ki je stalno
v pogonu. Ljudje jadikujejo nad svojimi aparati in
želijo, da bi se ta nova motnja čimprej odpravila.
Kdor ima tam v bližini kako električno napravo, ki
moti, naj jo le pusti blokirati, saj to ne stane mno-
go nad 20 dinarjev. S tem pa bo napravil veliko
uslugo meščanom in ne bo oviral poslušalcev. Če
je tiša napaka v okviru tovarniških del pri kamno-
lomu, se še lažje odpravi. Tu ni treba nobenih pre-
pirov, ampak samo dobre volje.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženi-
tovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali
oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri
naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se ra-
čuna enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po
Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov
treba priložiti znakno.

Posredstva

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno na-
obrazenj posredovalec —
Cesta 29. oktobra št. 6,
telefon 37-33, ima napro-
daj večje število parcel,
kompleksov, posestev, go-
zdov, trgovskih in stano-
vanjskih hiš in vil. Po-
oblaščen graditelj in sod-
ni cenilec za nasvete brez-
plačno na razpolago. (p)

Službe iščejo

Služkinja

išče službo za razna dela
k majhni družini, če mo-
goče v Litiji. Naslov: Ru-
meni, Domžale, Solska ul.
št. 12. (a)

Prodamo

Voluharje

prežene uspešno z Zelo
pasto. Tuba z navodilom
15,50 din, ¼ kg doza 75
din. — Sever & Komp.,
Ljubljana. (1)

Prava erfurtska semena

uradno preizkušena, dobite
v trgovini M. Vidmajer -
Cankarjevo nabrežje št. 3,
podružnica Tyrševa c. 51,
ter na stojnici Nabrežje
20. septembra. (1)

Zahvala

Ob smrti in pogrebu predrage sestre
in tete, stare tete, gospodične

Terezije Lenče

se tem potom najiskreneje zahvaljujeva
vsem obiskovalcem in udeležencem po-
greba. Posebna hvala gg. župnikom
Puelju in Koširju za vodstvo pogreba,
kakor gospej Luciji za požrtvovalno
strezbo, delo ljubezni in usmiljenja do
pokojnice, darovalcem krasnih vencev,
in vsem onim, ki so stali ob zadnji uri
pokojnice ob strani in čutili z nani.

Zalujoča brat in sestra
ter ostalo sorodstvo.

Novosti vseh oblačil
šport, kamgarn obleke,
perilo itd. — najceneje:
Presker, Ljubljana. (1)

KOLESA

najnovejši letošnji modeli
v največji izbiri že od
Din 350.— naprej.

Nova trgovina
Ljubljana - Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze)

Kam pa kam?

Na Kurešček

vozi avtobus v nedeljo, dne
27. marca ob pol 7 zjutraj
izpred Mestnega doma. —
Prijava tel. 36-98.

Denar

Hranilne knjižice

vrednostne papirje,
delnice, 3% obveznice
vnovčujemo po najvišji ceni
tako v gotovini.
Kupoprodaja nepremičnin
Kupujte srečke državne
razredne loterije v moji
kolekturi »Vrelec sreče«.

AL. PLANINSEK

LJUBLJANA
Beethovnova ulica 14.

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR
Aleksandrova cesta 40
kupi takoj in plača
najbolje

hranilne knjižice
bank in hranilnic,

vrednostne papirje:
3% obveznice, bone,
srečke, delnice itd.
valute vseh držav.
Prodaja srečk državne
razredne loterije.

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega
biserja za poskušnjo. —
Uspeh po prvi uporabi.
Mozolji, ogrci, nečistosti
obrazu izginejo. Pošljite
za stroške 3 din v znam-
kah. »Kemikalia«, Novi
Sad 144. — V apotekah,
drogerijah originalni
karton 30 din.

Razpis

Občina Grajena, okraj Ptuj, razpisuje prag-
matično mesto

obč. tajnika-pripravnika

Solska izobrazba: štiri razredi srednje ali njej
enake strokovne šole z zaključnim izpitom.

Prednost imajo prosilci z upravno prakso,
odnosno s strokovnim izpitom v smislu § 91. zak.
o občinah. — Pravilno kolkovane prošnje, oprem-
ljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbi o občinskih
uslužbencih, je vložiti do 30. aprila 1938 pri tej
občini.

Tudi Vaša
obleka
bo kakor
nova

ako jo pustite kemično
čistiti in barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolikalnica

Službo dobe

Pomočnika

sprejme takoj Florjan Les-
jak, krojač, Šmihel, Mozir-
je. (b)

Trgovski poslovdaja

prikupe zunanostji, soli-
den, z znanjem slovensčine
in nemščine - dobi mesto.
V poštev pride praksa. Na-
stop 15. aprila ali 1. maja.
Kaveje najmanj 5000 din.
Pismene ponudbe v vse po-
družnice »Slov.« pod »Po-
slovdaja« št. 4603. (b)

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prija-
teljem in znanem žalostno vest, da nas je naša dobra mati,
stara mati, sestra, teta in tašča, gospa

Marjeta Skerlep roj. Vodnik

posestnica

danes, dne 25. marca, previdena s tolažili sv. vere, po kratkem
trpljenju, v 69. letu starosti, za vedno zapustila.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 27. marca
ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Mala vas 66, na farno pokopališče.
Prosimo tihega sožalja!

Mala vas - Ježica, dne 25. marca 1938.

Zalujoči ostali.

Hugo Wast:

Zlato večnega Joda

Zaharija je preklel svojo zvezdo, povedal ne-
kaj besed in se izmuznil od te ženske, ki ga je
tikala kakor hlapca.

»Tako sta prijatelja s Saro, da se vede do
tebe tako domače?«

»Da... da... To se pravi, med nami...«

Pogelnil je znova, da mu ne bi bilo treba
pripovedovati, da je bila Sara pred dvajsetimi leti
žena njegovega brata Davida. Izgubil se je v
gneči povabljenih ter pozdravljal vse povprek, ne
da bi vedel, kateri skupini naj bi se pridružil.

Begal je sem in tja, dokler mu ni prestregel
poti prevejan, nesramen fant, ki ga je odpeljal
k buffetu.

»Alo, pojdiva na šampanjce, da se pogovoriva
o poslih. Jaz sem Rogelio, najmanjši izmed Ada-
lidov baronov. Imam še šestletno sestro. Jaz imam
petnajst let, torej znam jaz več kakor ona. Oni
tam se norčujejo iz mene, ker ne maram delati.
Jaz pa jim odgovorjam, da je oslarija, če imaš
pet milijonov, da siliš v nevarnost, da boš ob nje,
če hočeš iz petih narediti šest milijonov.«

Zaharija je dvignil roko, da bi si kakor po
navadi pogladil svaljke, toda neodolna roka se
je dotaknila gladkega lica.

»In kaj je tisto, kar znate, prijateljček?«

»Živeti!... Mislim, da imate radi trpek šam-
panjec, kajne? Sladkost je za ženske... Dobro,
poslušajte. Zelim, da bi bili vi moj bankir...«

Zaharija je izpil čašo in sladko vprašal:

»Ali lahko prosto razpolagate s svojim
imetjem?«

»Prav za prav ne. Toda kadar bo stari...
saj veste, nič ni večnega na svetu in ta ali oni
dan utegne priti vrsta nanj. Mati je že umrla in
po njej imamo bratje vsak po dva milijona. Če

stari ne bo kaj zagospodaril, bomo podedovali še
vsak po pet ali šest milijonov.«

»Sveti Bog! Nadaljuj, fantič, to me zanima...«

»Recimo, da jih ne bo več kakor pet, da jih
ne bo več kakor štirje. Stirje, ki jih bom dobil
in dva, ki ju imam, to je šest. Ali more mlad
človek živeti kje v Parizu ali v Londonu ali na
Dunaju z obrestmi od šestih milijonov?«

»Mislim da! Več kakor živeti! Lahko celo
umrete, če se boste kaj podvizali z zapravljanjem
svoje rente.«

»In kakšne so obresti od šestih milijonov?«

»Kakor jih naložite. V hiše, v polja, v krave?«

»Ne v hiše, ne v polja, ne v krave. Hočem
gotovino. Dobre hipoteke! Moj oče in moji bratje
so nesrečneži. Niti dihati ne morejo, tako se ženo
za svoj denar, da ga ne izgube. Žive tako, da
kupišejo in prodajajo, izboljšujejo svoje kmetije,
zaokrožajo svojo posest, vstajajo ob zori in garajo
kakor zamorci ves dan.«

Zaharija mu je pritrldil. Ljudje so delavnost
Adalidovih navajali za zgled.

»Veliki ponos mojega očeta je, da ga imenu-
jejo pionirja argentinskega napredka. Bedarija!
Vzemite drugo čašo! In dobro me poslušajte. Vi
ste Jud, jaz sem kristjan, zato bolj zaupam tistim,
ki obiskujejo sinagogo kakor onim, ki hodijo v
stolnico.«

»Hvala lepa.«

»Mislim na posle. Noben Jud ne obuboža.

Kristjani pa tavajo in se opotekajo. Zato bi rad
svoje posle zaupal neki judovski banki.«

»Na primer banki Blumen?«

»Tako je. Ko bo prišla vrsta na mojega očeta,

saj me razumete, ne bom sprejel niti ene krave,

niti enega kosa zemlje, niti hektarja polja. Če

me bodo k temu prisilili, bom vse takoj prodal

in denar izročil vam, vi mi ga boste pa naložili

na dobre hipoteke. Niste mi povedali, kakšno

rento lahko daje šest milijonov... Še čašo? Zdaj,

moj bankir in prijatelj, povejte mi, zakaj vas tista

redekča tika in zakaj vam pravi Zabulon?«

Zaharija je naglo posikal razlago za silo in jo
pobral, brž ko je mogel. Fant ga je zares komaj
poslušal. V salonih so plesali elegantni pari, bil
je nevoščljiv starejšim za to zabavo, zakaj z njim
so še vedno ravnali kakor s kakim zavodarjem.

Zaharija je ta trenutek, ko se je fant zagle-
dal v plesalca, izkoristil za to, da je izginil. Torej
se mu je le posrečilo prodreti v visoko družabno
življenje. Ljudje so ga nocoj že videli v brezhibni
obleki in z novim obrazom. Kmalu bo vabil kar
deževalo.

»Ah, Milka! Da nisi bila tako lepa, bi bil jaz
gospodar Sarinega srca. In ne bi si predrznila
klicati me za Zabulona... Naj bo prekleto!«

To je bila stara zgodba. Stara dva Zytova sta
se zaradi enega tistih številnih pogromov, v kate-
rih preganjajo poljski kmetje Jude s krvjo in
ognjem, izselila v Argentino z edino hčerko Saro,
ki je tedaj imela pet ali šest let.

Preganjala jih je zla usoda in slabo zdravje.
Stara sta umrla in zapustila vrevščini petnajst-
letno Saro, ki si je kmalu poiskala varstva v hiši
dvojčkov Zabulonov, potem pa se je z enim izmed
njih poročila. To je bil David, ki je bil pamet-
nejši in bolj boječ od obeh, zraven tega pa je še
ječljaj.

David in Matija sta bila dobra in pridna
fanta. Edino imetje, ki sta ga prinesla s seboj iz
Varšave, je bil zamaščen kaftan in kožuhovinasta
kučma namesto klobuka.

Dospela sta v Argentino pravi čas, kajti kmalu

nato se je začela vojna.

Jud je že od pradavnih dni rajši imel vojno

kakor mir, ker mir ne rodi velikih kupčij.

Kadar se knezi zemlje pripravajo med seboj

in se ljudstva pobijajo, tedaj zna oko, ki je va-

jeno brati zagonetne hebrejske pismenke v tal-

mu, prav tako spretno odkrivati krasne poslov-

ne možnosti.

Jud ne ljubi vojne kot vojak, marveč kot

oskrbovalec vojakov in kot upnik vlad. Čisto tako,

kakor pravi talmud: »Če greš v vojno, ne hodi

spredaj, marveč zadnji, da boš lahko prvi bežal!«

Brata Zabulona sta imela dobre oči in sta
znala spreminjati v zlato ne le lakoto in žejo vo-
jakov, temveč tudi kri, bolečino in celo poraze.
In vse to sta delala s presenetljivo občutljivostjo
in nepremagljivo sladkostjo.

Potem se je razvnela vojna s Paragvajem, ki
se je pričela novembra 1864 in trajala več kakor
štiri leta.

Zdelo se je neverjetno, da bi se mogel mali
paragvajski narod tako dolgo upirati združenim
vojskam Argentine, Brazilije in Urugvaja. A Pa-
ragvaj je tiste čase imel boljše orožje, brzjozave
in železnice kakor pa Argentina.

Franciscu Solanu Lopezu, zloglasnemu para-
gvajskemu predsedniku, je uspelo, da je v svojih
glasovitih šotoriščih v Cerro Leonu, Encarnacionu
in Humaiti zbral več kakor šestdeset tisoč voja-
kov in je izval vojni, da bi njedovo ime zaslo-
velo po svetu.

Nekega novembrskega dne, leta 1864, je kar

na lepem in ne da bi Brazilijo kaj obvestil, za-
plenil trgovski parnik, ki je pristal v Asuncionu.

Nekaj mesecev za tem je kljub najboljšemu

prijateljstvu z Argentino napadel njeno ozemlje.

Med dobavitelje argentinske vojske, ki so od-

hajali z blagom na oddaljeno bojišče, sta se vr-

nili tudi David in Matija. Matija je bil poročen

z mlado Saro Zytovo, ki je ostala v prestolnici kot

njena poslovodkinja.

Prodajala sta žganje in tobak ter tihotapila iz

Paragvaja zelišče, brez katerega vrli uživalci ma-

teja ne morejo prestatati. Prehajala sta iz argen-

tinskih taborišč v brazilsko in urugvajsko, ob kaki

priliki pa tudi skrivaj skočila do paragvajskih

jarkov. Vse to pove, das ta dvojčka Zabulona

trgovala s prijatelji in sovražniki in tako v štirih

letih zaslužila sto in stotisoče trdnih pesosov.

Bilo je neskončno težav in veliko pravih ne-

varnosti. Tako pravih, da je na koncu prišlo do

žalostre,